

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi

Elif Demirhan

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Okul Öncesi
Eğitim Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2022
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek
Temel Eğitim Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Okul Öncesi Eğitim Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Doç. Dr. Başak Gorgoretti
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Doç. Dr. Başak Gorgoretti

2. Doç. Dr. Eda Yazgın

3. Yrd. Doç. Dr. Emine Kıvanç Öztuğ

ÖZ

Bu çalışmanın temel amacı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde eğitim gören okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlığının ne düzeyde olduğunu saptama yoluyla, müzik okuryazarlık seviyelerinin hangi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini belirlemektir.

Çalışma Okul Öncesi Lisans Programında öğrenim görmekte olan 141 okulöncesi öğretmen adayını kapsamaktadır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmış, Afacan ve Şentürk’ ün (2016) yılında geliştirmiş oldukları “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği” okulöncesi öğretmen adaylarına uygulanmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda okulöncesi öğretmen adaylarının “Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi”, “Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi”, “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi” boyutlarına bakıldığında müzik okuryazarlık düzeyleri yüksek, “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi” boyutu müzik okuryazarlık düzeyleri orta, “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi” ile ilgili olarak müzik okuryazarlık düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir.

Demografik özellik olan yaş değişkeni ile okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık seviyeleri; cinsiyete göre incelendiğinde kadın katılımcıların erkeklere göre daha başarılı olduğu, üniversite eğitimlerinden önce herhangi bir müzik eğitimi alan öğrencilerin almayanlara oranla başarılı olduğu, lisans 4. Sınıf öğrencilerinin 3. Sınıflara göre daha başarılı olduğu, mezun oldukları lise türüne bakıldığında ise Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha başarılı olduğu saptanmıştır.

Okul öncesi öğretmenliği lisans programında yer alan “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersinin okul öncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık yeterliklerini hedeflenen seviyede geliştirmedeği araştırmada elde edilen bulgular yoluyla saptanmıştır. Çalışmaya katılan tüm adayların “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersinden başarılı olma durumları, çalışmada elde edilen bulgulara dayanarak müzik okuryazarı olduklarını göstermemektedir. Bu bağlamda, lisans programında yer alan müzik eğitimi ile ilgili derslerin yapılandırılması ve benzer bilimsel çalışmaların artırılması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitimi, Müzik Okuryazarlığı, Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme, Erken Çocukluk Müzik Eğitimi, Müzik Etkinliği

ABSTRACT

The main purpose of this study is to determine the level of music literacy of preschool student teachers studying in the Turkish Republic of Northern Cyprus and to find out according to which variables their musical literacy levels differ.

The study includes 141 preschool student teachers studying in the Preschool Teacher Education Undergraduate Program. The quantitative research method was used in the study, and the "Music Literacy Scale" formed by Afacan and Şentürk (2016) was applied to preschool student teachers.

The findings obtained from the study showed that related to examined dimensions; "Recognition and Application Skills in Children's Songs", "Method and Technical Knowledge and Using Skills in Songs", "Musical Perception and Skill in Using Voice", the music literacy levels are high, the music literacy level of the "Educational Music Repertoire" dimension is medium, the "Orff Method Knowledge and Practice Skills of Orff Instruments" music literacy levels were found to be low.

Music literacy levels do not make any sense in terms of age, female participants are more successful than male participants according to gender, students who have received any music education before their university education are more successful than those who have not received any music education, undergraduate 4th-grade students are more successful than 3rd-grade students, "Vocational and Technical Anatolian High School Graduates" are more successful than other students.

It has been determined through the findings of the research, that the "Early Childhood Music Education" course stated in the Preschool Teacher Education Undergraduate Program does not improve the music literacy competencies of the preschool student teachers at the targeted level. The success of all the candidates in Early Childhood Music Education" course does not show that they are fully music literate based on the findings obtained in the study. In this context, it is important to structure the courses related

to music education in the undergraduate program and it is suggested to increase similar scientific studies on music literacy.

Keywords: Preschool Education, Music Literacy, Preschool Teacher Training, Early Childhood Music Education, Music Activity

TEŞEKKÜR

Üniversite eğitimim ve tez sürecim boyunca, özverisini, ilgisini, şefkatini üzerimde her daim hissettiğim, bir danışmandan çok ailem olan, ışığında yol bulduğum, güler yüzlü, sevgi dolu değerli hocam Doç. Dr. Başak GORGORETTİ' ye sonsuz teşekkürler.

Yüksek lisans sürecimde desteklerini benden esirgemeyen Prof. Dr. Ayşe Işık Gürşimşek, Doç. Dr. Eda Yazgın ve Doç. Dr. Nihan Koran'a teşekkür ederim.

Okulöncesi eğitimimden bugüne kadar eğitimime katkı sağlayan tüm hocalarıma, meslektaşlarıma, desteklerini hissettiğim arkadaşlarıma teşekkürler.

Koruyuculuğunu ve varlığını kuşkusuz üzerimde hissettiğim babam Mehmet DEMİRHAN' a sevgisini ve ilgisini hiç eksik etmeyen annem Hicran DEMİRHAN' a hayatımdaki en büyük şansım olan ablam Burcu DEMİRHAN KIY' a her koşulda ve şartta yanımda olan, hayatın bana bahsettiği aileme minnettarım.

Tezimi, bana hamileyken üniversite okuyan, inancımı kaybettiğimde bana inanıp cesaretlendiren, eğitimin ömür boyu olduğunu düşünen, kız çocuklarının eğitim yaşantılarını her daim destekleyen anneme armağan ediyorum.

Annem HİCRAN DEMİRHAN' a

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vii
TABLO LİSTESİ	x
1 GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı	5
1.2 Araştırmanın Önemi	5
1.3 Problem ve Alt Problem Durumu	6
1.3.1 Çalışmanın Alt Problemleri	7
1.4 Araştırmanın Sayıtları	7
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları	8
2 KURAMSAL ÇERÇEVE	9
2.1 Müzik	9
2.2 Okuryazarlık	10
2.3 Müzik Okuryazarlığı	11
2.4 Müzik Eğitimi	12
2.4.1 Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	14
2.4.2 Şarkılarda Yöntem-Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	16
2.4.3 Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	17
2.4.4 Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	18
2.4.5 Orff -Schulwerk Bilgisi ve Orff Çalgılarını Kullanma Becerisi	18
2.5 Eğitim	21
2.6 Okul Öncesi Eğitim	21

2.7 Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi.....	23
2.7.1 Müzik Etkinlikleri	26
2.7.2 Müzik Öğretimi	27
2.8 Okul Öncesi Öğretmen Adayı.....	28
2.9 Okul Öncesi Öğretmen Adaylarında Olması Beklenen Mesleki Yeterlikler ..	28
2.10 İlgili Araştırmalar	30
3 YÖNTEM.....	34
3.1 Araştırmanın Modeli	34
3.2 Araştırmanın Evreni	34
3.3 Araştırmanın Örneklemi.....	34
3.4 Veri Toplama Aracı.....	36
3.5 Verilerin Analizi.....	37
3.6 Araştırma Etik Prosedürü	38
4 BULGULAR	39
5 TARTIŞMA	48
6 SONUÇ VE ÖNERİLER	57
KAYNAKLAR	60
EKLER.....	69
Ek 1: Onam Formu.....	70
Ek 2: Kişisel Bilgi Formu	71
Ek 3: Müzik Okur-Yazarlık Ölçeği.....	72
Ek 4: Ölçek Kullanım İzini	74
Ek 5: Doğu Akdeniz Üniversitesi Etik Kurul İzini	75
Ek 6: Yakın Doğu Üniversitesi Veri Toplama İzini	76

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı.....	35
Tablo 2. Müzik Okuryazarlığı Ölçeğine Ait Cronbach Alfa Testi Sonuçları	37
Tablo 3. Faktörlerin Güvenilirlik Sonuçları.....	37
Tablo 4. Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Ortalama Puanları.....	39
Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	40
Tablo 6. Öğrencilerin Yaş Grubuna Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması	41
Tablo 7. Öğrencilerin Mezun Olduğu Lise Türüne Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	42
Tablo 8. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	43
Tablo 9. Öğrencilerin Üniversite Dışında Müzik Dersi Alma Durumuna Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması.....	44
Tablo 10. Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde Bulunan Alt Faktörlerden Aldıkları Puanlar Arasındaki Korelasyonlar.....	46

Bölüm 1

GİRİŞ

“Müzik, sözle anlatılmayana anlatma sanatıdır. Sözcüklerin anlatabildiği, zekanın kavrayabildiği şeylerin çok ötesine gidebilir. Müziğin alanı, belirsizliğin, elle tutulamayanın, düşlerin alanıdır. İnsanların bu dili konuşabilmelerini, Tanrının bizlere verdiği en büyük zenginliklerden biri olarak görürüm” (Munch, 1990)

Müzik insan hayatı boyunca, doğumdan ölüme, insanın yaşam boyu gelişimine katkı sağlayan her dönemde var olan ve gelişim aşamalarına katkı koyan sanat alanlarından biridir. Müziğin evrensel bir dil olma niteliği taşıması, müzik okuryazarlığını da önemli kılmaktadır. Müziğin, farklı dil ve dinde olan insanları bir araya getirme gücüne sahip olması ona evrensel bir dil olma gücü vermektedir (Öz, 2001).

Sanat eğitiminin en önemli kollarından biri de müzik eğitimidir. Müzik eğitimi, temel olarak müziksel davranış değişikliği yaratmada etkin bir yol olarak kullanılır (Uçan, 2016).

Bu ifadelerle göre müzik yaşantılarının ilk basamağının müziksel iletişim kurmak olduğu düşünülmektedir. Birçok çalışmada ortak görüş, müziksel iletişim olmaz ise müziksel etkileşimin de yetersiz kalacağı yönündedir. Bu durum içerisinde asıl olan ise müzik öğreniminin sağlıklı olmayacağıdır (Aslan & Deniz, 2011).

Okuryazarlık bizlere iletişim kurma becerisini mümkün kılmaktadır. Okumak, yazmak, konuşmak ve ifade etmek dünyayı daha anlamlı bir hale dönüştürmektedir. Okuryazarlık, zamanla kazanılan, okuma, yazma, konuşma, dinleme ve düşünme

becerileridir. Yaşadığımız dünya üzerinde etkileşim ve iletişim kurma yeteneği olarak da ifade edilmektedir. Ayrıca, bilgisayar, dijital, teknik, doğa, görsel ve müzik okuryazarlığı gibi birbirinden farklı okuryazarlık türleri de vardır (Bugos, 2016).

Müzik okuryazarlığı gelişmekte olan bir okuryazarlık biçimi olarak müzik yazımının temel kavramlarını anlayabilme, müzik terimlerini ve sembollerini tanıyabilme, müzik metinlerini melodi ve ritim boyutlarında okuyabilme, ritmik kalıpları çalabilme şeklinde ifade edilebilir. Türkçe 'de nasıl özne, yüklem gibi kavramlar var ise müzik dilinde de nota, ölçü, sus gibi müziksel işitme, okuma ve yazmayı mümkün kılmak amaçlı bir dil yazım tekniği mevcuttur (Arslan, 2010).

Müzik okuryazarlığı belli başlı müzik ifadelerini anlama, okuma ve yazma, anlamına da gelmektedir. Müzik okuryazarlığı demek müziğin ifade ediliş biçimini okuma kabiliyetidir (Csikos & Dohány, 2016). Levinson (1990), müzik okuryazarı olmanın bir kültür olmasının yanı sıra müziğin daha iyi anlaşılır olması açısından gerekli olduğu düşüncesindedir.

Okulöncesi eğitimi programında yer aldığı bilinen müzik etkinlikleri içerisinde ses ve nefes egzersizleri, müzik dinleme, şarkı söyleme, duyulan bir ritim kalıbını çalma gibi çalışmalardan çalgı çalma, hareket ve yaratıcı dans, müzik eşliğinde hareket ve müzikli öykü oluşturma, drama çalışmalarına kadar birçok farklı uygulama mevcuttur (Sığırtmaç, 2005).

Müzik etkinliklerinin etkili bir şekilde gerçekleşebilmesi için öğretmen ve öğretmen adaylarının yeterli bilgi birikimi ve beceriye sahip olması gerekir. Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans programında müzik alanı ile ilgili olarak sadece IV. yarıyıl "Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi" isimli okulöncesi dönemde müzik eğitiminin nasıl olması gerektiğini kapsayan ders verilmektedir.

Müzik etkinlikleri, çocukların “bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal” gelişimlerinde destekleyici olup aynı zamanda müziksel açıdan gelişime olumlu katkı sağlayan çalışmalardır. Müzik etkinlikleri aracılığıyla, bireye ve topluma bir başkasını dinleme, iş birliği yapma gibi sorumluluk duyguları kazandırmaktadır. Müzik ile öğretme, öğrenme ve algılama daha da kolaylaşmaktadır. Müzik etkinlikleri aracılığıyla çocuk, “ince kalın, hızlı yavaş, uzun kısa” gibi pek çok kavramı öğrenir ve pekiştirir. Çocuklar konuları daha kolay ve hızlı anlayıp öğrenir, müzik ile beraber ritme uygun hareket ederek, hareket becerisi kazanımını elde eder. Müzik etkinlikleri çocukların kendilerini ifade edemedikleri durumlarda onları hem sosyal açıdan hem de duygusal açılardan gelişimlerini destekleyerek kendilerini ifade etmelerine yardımcı olur (Millî Eğitim Bakanlığı, 2013).

Müzik eğitiminde öncü isimlerden olan Carl Orff ve Zoltan Kodaly, erken yaşta müzik eğitime başlanılmasını önemserken, bu yönde de literatüre erken çocukluk dönemi müzik eğitime yönelik katkılar sağlamışlardır. Zoltan Kodaly bir sözünde şöyle demiştir: “Eskiden çocuğun müzik eğitimi doğumundan dokuz ay önce başlamalı, diye düşünürdüm. Şimdi aynı düşüncede değilim. Çocukların müzik eğitimi, annenin doğumundan dokuz ay önce başlamalı.” Başka bir konuşma metninde ise “müzik, evrensel insan bilgisinin vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu nedenle çok doğal olarak müzik, okul müfredatının bir parçası yapılmalıdır”, demiştir.

Bu ifadelerle erken yaşta müzik eğitimi ile tanışan çocuklar yaratıcılık ve hayal gücünü kullanmada daha hızlı bir gelişim gösterirler. Müziği öğrenmek, çocukların kişiliklerini geliştirirken zekasını, ahlakını aynı zamanda estetik yeteneklerini de olumlu yönde desteklemektedir. Okulöncesi çocukları için müzik, onları çok yönlü geliştiren bir niteliktedir. Müzik eğitimi, kaliteli eğitimin vazgeçilmez bir parçasıdır (Zhou, 2015).

Okulöncesi öğretmen adaylarının mesleki yaşantılarına başladıklarında, fen, matematik, drama, gibi etkinliklerin yanı sıra müzik etkinliklerini de öğretim programlarında uygulamalarının gerekliliği ve bu uygulamalardaki yetkinlikleri, müzik okuryazarlığı seviyelerinin incelenmesini önemli kılmaktadır (Kandır & Türkoğlu, 2015).

Okulöncesi öğretmen ve adayları çocuk gelişiminin kritik yılları içinde önemli görevleri üstlenmektedirler. Okulöncesi öğretmen ve adaylarının yürüttüğü sınıf içi etkinliklerinden biri de müziktir. Bir okulöncesi öğretmen adayının müzik etkinliklerini yürütebilmesi için müzik sembol ve terimlerini okuyup uygulayabilme yetisine sahip olması diğer bir ifade ile müzik okuryazarı olması gerekmektedir. Okulöncesi eğitimi süresince okulöncesi öğretmen ve zamanla yetişen öğretmen adayları çocukların müziksel davranış kazanmaları sürecinde yaparak yaşayarak öğrenimlerini mümkün kılmalıdır. Öğretmen ve öğretmen adaylarından, müziksel bilgilerini uygulayabilme ve kullanabilme yeteneklerinin üst seviyelerde olması beklenmektedir (Afacan & Şentürk, 2016; Taşkaya, 2012).

Okulöncesi dönem çocukları için rahatlatıcı, doğal ve eğlenceli bir müzik eğitimi çok önemlidir. Okulöncesi öğretmen ve öğretmen adayları, okulöncesi çocukların genel gelişimleri için müzikal becerilerini kullanarak, şarkı söyleme, ritim, yaratıcı dans ve hareket eğitimiyle onları geliştirmeyi amaçlar. Bu nedenle okulöncesi müzik etkinliklerinin bu doğrultuda planlanması ve uygulanması gerekmektedir. Tüm bu uygulamaların gerçekleşebilmesi, okulöncesi öğretmen adaylarının müzikal yetkinlik seviyelerine, müzik okuryazarlık düzeylerine ve tüm bunları uygulamaya dönüştürebilme yeteneklerine bağlıdır (Gül & Bozkaya, 2014).

Okulöncesi döneminde, çocuklar etkileşim içinde sınıf içi yaşamsal faaliyetlerini yürütmektedir. Okul içi faaliyetlerinin genelinde oyun oynama, ritim,

dans çalışmaları, şarkı söyleme ve drama çalışmaları mevcuttur. Etkileşim içindeki öğrenciler genellikle renkleri, sayıları vb. kazanması beklenen kavramları müzik yoluyla daha çabuk ve kolay öğrenir. Yeterince bilgi ve donanımına sahip olmayan okulöncesi öğretmen adaylarının “eğlenirken öğrenme, yaparak yaşayarak öğrenme, drama çalışmalarına, müzik çalışmalarına” uygun şekilde doğru iç etkileşim yaratması ve süreçlerini birbirini tamamlar şekilde yürütebilmesi onun müziksel donanımına ve bu donanımı kullanma becerisine bağlıdır (Afacan & Şentürk, 2016; Çelik, 2020).

Bu çalışmada müzik okuryazarlık düzeylerinin değerlendirilmesi ile elde edilecek bulgular, okulöncesi öğretmenliği lisans programında yer alan “Erken Çocukluk Müzik Eğitimi” dersinin okulöncesi öğretmen adaylarını müzik alanından bilgilendirmede ve donatmada yeterli olup olmadığının sorgulanmasını sağlayacaktır. Ayrıca literatüre, lisans programındaki derslerin yapılandırılmasına ve benzer bilimsel çalışma yapacak olan kişilere yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.1 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı KKTC’de eğitim gören okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlığının ne düzeyde olduğunu saptama yoluyla, müzik okuryazarlık seviyelerinin hangi değişkenlere göre farklılık gösterdiğini belirlemektir. Bu çalışma Okul Öncesi Lisans Programında öğrenim görmekte olan okulöncesi öğretmen adaylarını kapsamaktadır. Bu programda yer alan halen daha öğrenim görmekte olan müzik dersini almış ve başarılı olmuş öğretmen adaylarının müzik okuryazarlıklarını ölçmeyi hedeflemektedir.

1.2 Araştırmanın Önemi

Okulöncesi dönemde aileden sonra çocuğun gelişiminde en önemli katkı okulöncesi öğretmenleri tarafından konulmaktadır. Okulöncesi öğretmen ve öğretmen adayları çocukları ilkokula hazırlayıcı nitelikte eğitim vermelidir. 2-6 yaş süresince

devam eden okulöncesi eğitiminin önemli bir parçasını da müzik eğitimi oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının, nitelikli eğitime erişiminde kritik yere sahip olmaları, çocuklar üzerindeki yeterlilik ve yetkinlik durumları, müzik öğretimini doğru alıp aktarmaları ve bu dili kullanmaları önem taşımaktadır (Ekici, 2010).

Literatürde daha önce müzik eğitimi konusunda yapılmış olan çalışmaların genelde sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmen adayları üzerinde yapıldığı gözlenmiştir. Aynı zamanda, ilkokul ve ortaokuldan mezun olmuş bireylere farklı müzik okuryazarlık ölçekleri kullanılarak yapılmış çalışmalara da rastlanmıştır. Okulöncesi öğretmen veya öğretmen adayları için müzik okuryazarlığı adı altında yapılmış sadece bir ölçek oluşturma çalışması bulunmaktadır. Bu çalışma ise okulöncesi öğretmen adayları için Afacan ve Şentürk' ün (2016) yılında geliştirmiş olduğu müzik okuryazarlık ölçeği kullanılarak, okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerinin inceleneceği ilk çalışma olacağından önem arz etmektedir.

Araştırma, okul öncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlığı düzeyleri ile ilgili olarak ortaya konacak olan veriler ışığında, bu konudaki sorunların giderilmesinde üretilecek çözüm önerileri ve müzik okuryazarlığının geliştirilmesi için yapılabilecek olan çalışmaların önerilmesi hususlarında önem taşımaktadır.

1.3 Problem ve Alt Problem Durumu

Öğretmen ve öğretmen adayları aldıkları eğitimin bir sonucu olarak öğrendiği müzik dilini kullanma ve aktarma sonucunda başarılı bir eğitim verebilir. Öğrencilerine tutarlı ve doğru “Müzik Okuryazarlığı” ile nitelikli bir müzik öğrenimi mümkün kılınabilir (Uçan, 2005).

Yukarıdaki ifadeler ışığında araştırmanın temelini oluşturan, çalışılması planlanan problem cümlesi şu şekilde oluşturulmuştur;

Okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık seviyeleri çeşitli değişkenlere göre hangi düzeydedir?

1.3.1 Çalışmanın Alt Problemleri

Okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık düzeyleri;

Alt problem 1: Yaş ve cinsiyet bakımından anlamlı mıdır?

Alt problem 2: Okudukları lise türü bakımından anlamlı mıdır?

Alt problem 3: Üniversite eğitimlerinden önce herhangi bir müzik eğitimi alıp almama durumları bakımından anlamlı mıdır?

Alt problem 4: Üniversitede okudukları sınıf bakımından anlamlı mıdır?

Alt problem 5: Müziksel algı ve sesini kullanma becerileri bakımından anlamlı mıdır?

Alt problem 6: Şarkıları öğretme yöntemi ve şarkı söyletirken uygulanacak teknikleri gerçekleştirme bilgileri bakımından anlamlı mıdır?

Alt problem 7: Eğitsel müzik dağarcığına yönelik bilgileri bakımından anlamlı mıdır?

Alt problem 8: Orff Schulwerk'in (öğretim teorisi veya yaklaşım) içerdiği teknikleri kullanma bilgileri bakımından anlamlı mıdır?

Alt problem 9: Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde bulunan alt faktörler birbirleriyle olan korelasyon bakımından anlamlı mıdır?

1.4 Araştırmanın Sayıtları

Araştırmacı tezin oluşturulması süresince tarafsız davranmıştır. İzlenen yöntem, araştırmanın amacına, konusuna ve kapsadığı ana problem ve alt problemlerin çözümüne uygundur.

Müzik okuryazarlığı ölçeğinin okul öncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerini doğru değerlendirdiği varsayılmıştır.

Çalışmada yer alan öğretmen adaylarının soruları samimi ve eksiksiz bir şekilde yanıtladıkları varsayılmaktadır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

KKTC sınırları içinde yer alan A, B ve C üniversitesi olarak kodlanan 2021-2022 Akademik yılı içinde Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Programı lisans seviyesinde öğrenime devam etmekte olan, “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersini alıp başarılı olmuş ulaşılabilen 3 ve 4. sınıf öğretmen adayları ile sınırlandırılmıştır.

Bölüm 2

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Müzik

Müzik, geçmişten günümüze kadar birçok tanımla yapılmış, oldukça eski olup hayatın içinden bir kavramdır. Müzik doğa ile başlayıp ileriye doğru zamanla evrilerek, yenilenerek ve çoğalarak varlığını sürdürmüştür. Yapılan tanımlar içinde ortak nokta müziğin duygu, düşünce ve hisleri barındırmasıdır. Uçan (2005) müziği; duygu ve düşünceleri bir amaç ve yöntemle, güzellik anlayışına göre belirlenmiş sesleri birleştirerek, estetik, eklektik bir bütün olduğu şeklinde tanımlamıştır.

Müzik, hayatımızın birçok alanında yer edinmiştir. Müzik, doğumdan ölüme kadar anne karnında iken annenin kalp ritmini duyarak başlayıp, ninniler ile devam eden sonrasında kültürel bir öge haline gelen, din içinde yer alan, milli duyguları besleyen zaman içinde ölüme kadar, ağıtlar şeklinde karşımıza çıkan ve varlığını sürdüren, yaşamsal her anımızda yer alan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Müziğin insan yaşamında 5 farklı işlevi vardır, bunlar bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitsel işlevler olarak sıralanmaktadır. Eğitimsel olarak müzik, müziğin öğrenilmesinde ve öğretilmesindeki geniş çaplı etkinliklerin tümünü kapsar. Müzik eğitiminin dışında, istenilen bilgi ve birikimi öğretmede de bir eğitim aracı, yöntem olarak kullanılmaktadır. Sanatın en önemli kollarından biri olan müzik, çocuğun temel eğitimden başlayarak iyilik ve güzelliği anlamada, bunlara ilişkin düzenlemeler yapmada, verimli şekilde müzik yolu ile istedik yönde öğrenmesi gereken tüm kazanımları mümkün kılmaktadır (Uçan, 2005).

2.2 Okuryazarlık

“Okumak ve yazmak” ilk anlamı ile yazı sembollerini kullanmak ve yine aynı yazı sembolleriyle oluşturulan anlamı çözümlemektir. Yazı, sembolleri dışında birçok sembolik anlatım biçimlerini de içermektedir. Tüm bu sembolleri anlamlandırmaya çalışma bir tür okuma biçimidir. Çevremizi birçok nesneyi sembolü, yazı veya harfleri, farkına varmadan kasıtlı veya istemsiz okuyoruz. Kendimizi ifade ederken yine bu sembollerden yararlanarak yazıyoruz (Altun, 2005).

Bu açıdan baktığımızda, okuryazarlık; yazı için kullanılan sembolleri seslendirerek anlam kazandıran, etkili bir şekilde kullanarak nesneleri, durumları veya olayları anlamada ve anlatmada kendine özgü ifade etme olarak düşünülmektedir. Bir başka açıdan okuryazarlık, bir etkileşim ve iletişim aracıdır, toplumumuzdaki bilgi ve birikimleri paylaşmamızı mümkün kılmaktadır. Bu yolla okuryazarlık etkileşim yaratabilme ve gelecek nesillere aktarılacak bilginin yorumlanarak paylaşımını mümkün kılan bir araçtır (Altun, 2005; Uzun & Çelik, 2020).

Okuryazarlık, sembolleri yazı ile ifade etmenin, ötesinde birçok zihinsel aktiviteyi, dil aracılığı ile uygulamaya olanak tanıyan, iletişim kurma becerilerini ve yaklaşımlarını ifade eden, genellikle eğitimde kullanılan bir terimdir. Bu terim kullanıldığı yere göre değişmektedir. Bireyin ifade etmek istediği duygu, istek ve düşüncelerini doğru bir şekilde konuşarak ya da yazarak ifade etmesine olanak tanır. Okuryazarlık başkalarının söylemlerini dinleyerek, yazmış olduğu yazıları okuyarak doğru bir şekilde anlamasına da denilmektedir. Tüm bunları yapan birey kendi bilgi ve becerilerini, sosyal ve kültürel vb. alanlarda kullanabiliyor demektir. Genel olarak okuryazarlık becerilerini kazanmış bireylerin, bilgilerini duygu ve düşüncelerini zamanla değiştirip geliştirirken, daha yaratıcı değerler kazanacağı düşünülmektedir. Ayrıca, okuryazar olan bireylerin kendini geliştirilmelerinin yanı sıra problem

Çözümlemede aktif, içinde yaşadığı topluma ve çevresine daha yararlı katkılar sağlayacağına inanılmaktadır (Güneş, 1997).

Kısaca okuryazarlık, okuma ve yazma çalışmalarının akabinde kişinin yaşamakta olduğu hayatı ve bu hayat içinde nesne, durum ve olayları algılayışı, sosyal bütün ilişkilere anlam yükleyebilmesi ile ilgili bir ifade şeklindedir. Okuryazarlık, ülkemizde daha çok temel okuyabilme ve yazabilme becerisi olarak ifade edilmektedir. Okuryazarlığın farklı kullanım alanlarının da olduğunu bilmek farklı alanlarla ilişkisini anlamamızı kolaylaştıracaktır (Aşıci, 2009).

2.3 Müzik Okuryazarlığı

En genel tanımını ile müzik okuryazarlığı; “bireylerin araştırma, sorgulama, eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerileri geliştirmeleri, yaşam boyu öğrenen bireyler olmaları, etraflarındaki dünya hakkındaki merak duygularını sürdürmeleri için gerekli olan müzikle ilgili beceri, tutum, değer, anlayış ve bilgilerinin bir birleşimidir” şeklinde ifade edilmektedir (Kabataş, 2017).

Müzik okuryazarlığı Broomhead (2021) tarafından, yazılı müzik eserleri üzerinden müziksel uygulamalar yapma (müziksel icra, dinleme, tasarlama ve yaratma) becerisi olarak tanımlanmıştır.

Müziğin anlamını okuyup yazabilen bir bireyin, müziğin doğasını ve müziksel gelişmeleri anladığı düşünülmektedir. Sözel dille karşılaştırıldığında, müzikal dili sözel dilden ayıran önemli özelliklerinden biri, duyum ve histir. Okuyup yazarak, çalıp söyleyerek icra edilebilen, kendi içyapısında ise anlamını öğrenip aktarabilmek müziğin temelini oluşturur. Notalar, sesler bir sözcük olmamasından dolayı ne başka bir dile ne de başka bir müzikal dile tercüme edilebilirler (Fubini, 2003)

Müzik, herkes tarafından anlanabilecek eşsiz bir dildir. Müzik dilini okuyabilmek, manasını anlayabilmek, müziği ifade edebilmek müzik yolu ile istenilen

davranışları öğretmede bizlere daha doğru bir yol gösterecektir. Bireyin müziğin doğasından anlaması demek, “müzik-teknoloji-toplum-çevre” kavramları arasındaki ilişkiyi inceleyebilmesi, müzik hakkında düşünceler üreterek yorumlayabilmesi, bir yaklaşım ortaya koyması, kısacası müzik kavramı konusunda bilgi sahibi olması demektir. Bu nedenle müzik eğitiminin ilk amacı müzik kavramlarının öğretimi olmalı, kavramlar öğretilirken diğer formatlar ile beraber verilmeye çalışılmalıdır.

Müzik aslında okunup yazılan, çalın söylenebilen, bir dildir. Yazılır, okunur ve söylenir. Müzik ifadelerini yazmaya yarayan tasvirlerin tümüne müzik yazısı denir. Müzik yazısı, dizek, nota, anahtar (açık), sus işaretleri, tekrar işareti, uzatma bağı, ölçü, vuruş, nota değer ve süre yazımları, gürlük ve hız terimleri, anlatım terimleri gibi birçok öğelerden oluşur. Müzik yazısını öğrenen, yazıyı okurken, çalınan müziği anlama yetisine de sahiptir. Bu bağlamda, çok basit bir okul şarkısından çok karmaşık bir orkestra düzenlemesine kadar müzik eserleri, müzik yazısı ile yazılmakta, okunmakta ve çalınp söylenmektedir. Bundan dolayı, müzik yazısını okumak yazmak herkes tarafından öğrenilebilir.

Müzik yazısını öğrenmek öğretmen adayları için gereklidir. Müzik yazısı öğrenmek bireye hem kendi müzik dağarcığını zenginleştirme ve müzik beğenisini geliştirme yolunu açacak; hem de okulöncesi çağındaki çocuğa daha iyi bir müzik eğitimi verilmesini sağlayacaktır. Bu nedenle, müzik yazı ifadelerini ve anlamlarını okuyup yazmak müzik okuryazarı olmakla ilgilidir.

2.4 Müzik Eğitimi

Çocuklar için müzik eğitimi, erken çocukluk döneminde önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle okulöncesi öğretmenin müzikal donanımı önemli bir faktördür. Çünkü müzik eğitiminin niteliği için müzikal açıdan donanımlı ve müziksel farkındalığı yüksek okulöncesi öğretmen ve öğretmen adaylarına ihtiyaç olduğu

şüphesizdir. Okulöncesi öğretmen adayının müzik eğitimi verebilmesi için müzik bilgisine ve tecrübesine sahip olması oldukça önemlidir. Bu açıdan bakıldığında, lisans eğitimi boyunca müzik eğitimi alınması okul öncesi öğretmenlerin müzik eğitimi konusunda nitelik kazanmasıyla doğrudan ilişkilidir (Barbaros & Akbulut, 2021).

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programına yönelik aşağıda belirtilen ders bu kapsamda zorunlu kılınarak öğretmenlerin müzik eğitiminde nitelikli hale getirilmesi sağlanmıştır.

Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi

Okulöncesi eğitimde müziğin önemi, müzik ve eğitim ilişkisi; 0-8 yaş çocuğunun müzik gelişimi ve müzikal becerileri; okulöncesi eğitim programındaki hedeflere ulaşmada müziğin kullanımı ve buna uygun repertuar oluşturma; çocuk şarkılarının tanıtımı ve analizi, çocuk şarkılarının seçiminde dikkat edilecek ölçütler; okulöncesi çocuklarına şarkı öğretme teknikleri; okulöncesi eğitim kurumlarında müzik eğitimi ile ilgili eğitim ortamı ve donanımın oluşturulması; müzik etkinlikleriyle bütünleştirilmiş sarmal eğitim modeli (YÖK, 2018).

Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı “alan eğitimi seçmeli dersler” başlığı incelendiğinde ise öğretmen yetiştirme programı kapsamında aşağıda adı geçen derse ulaşılmıştır.

Erken Çocuklukta Ritim, Dans ve Orff Eğitimi

Müziğe ilişkin temel kavramlardan ritimsel algının gelişimi, ses, tempo gelişimi, bu kavramların gelişim alanları ile ilişkisi; eğitim ortamı düzenleme, ritim-ses-tempo ve dans çalışmaları, yaratıcı hareket ve dans, müzikli öykü, Orff yaklaşımı ile çalma, söyleme, dinleme, dans-hareket, kendini ifade etme, kendi müziğini oluşturma ve Orff aletlerini kullanabilme; okulöncesi eğitim programına uygun müzik etkinlikleri planlama, uygulama ve değerlendirme (YÖK, 2018).

Çalışmanın alt boyutlarını oluşturan ve aynı zamanda çalışmanın ölçeğinde yer alan faktörlerle ilgili açıklamalar yer almaktadır:

1. Faktör, “Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi”

2. Faktör, “Şarkılarda Yöntem-Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi”

3. Faktör, “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi”

4. Faktör, “Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi”

5.Faktör, “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi”

2.4.1 Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi

Okulöncesi öğretmen adayının şarkı seçiminden sonra gerçekleştirmesi gereken aşama şarkının deşifre aşamasıdır. Okulöncesi öğretmen adayı şarkının içerdiği ritimsel ve ezgisel özellikleri analiz edebilmeli, şarkıdaki müziksel sembolleri okuyabilmelidir. Bunun için okulöncesi öğretmen adayının nota okuyabiliyor, yazabiliyor, işaret ve terimleri tanıyabiliyor olması beklenir.

Çocuk şarkılarında geçen bu terimler basitten karmaşığa şu şekildedir; Nota, müzik yazısı olarak bilinmektedir. Sesleri gösteren işaretlerdir. Solfej, notaların adları, sesleri ve süreleri ile okumaya denir. Notaları adları ve süreleriyle okumaya ise bona denir. Müziği tek başına notalar oluşturmaz. Bir müzik eserinde, notalar zamansal organizasyon ile anlam kazanır. Bu nedenle ritim de müziğin temelini oluşturur. Ritim, en geniş anlamında, müziğin zaman içinde akışına denir. Solfej çalışmaları notaların seslerini, bona çalışmaları ise notaların ritmik değerlerini öğrenmemizi sağlar.

Müziği yazıya dökmek için kullanılan araca ise porte denir. Beş paralel çizgi ve dört aralıktan oluşur. Notalar porte üzerindeki çizgilerin, üstüne ve aralarına yazılabilir. Portedeki notalar daha yukarı yerleştirildikçe, sesler tizleşir, aşağıya doğru konumlandıkça pesleşir. Notaların adlandırılabilmesi için dizek başına Anahtar (Açkı) işareti konulur, aynı zamanda portenin (dizek) temel ögesidir. Notaların adlandırılmasını sağlar. Portenin (dizek) alttan ikinci çizgisinden başlayarak çizilen işarete sol anahtarı denmektedir. Böylece ikinci çizginin üzerindeki nota Sol adını alır.

Aynı ismi taşıyan iki ses arasındaki sekiz notalık aralığa oktav (sekizli) denir. İsimleri bir olan bu notaların tizlik ve peslik duyumları farklıdır. Farklı oktavlardaki

“Do” seslerini düşündüğümüzde birisi daha ince diğeri ise daha kalın duyum sağlamaktadır. Örneğin piyano üzerindeki 3. Oktav Do sesi ile 4. Oktav Do sesleri sola gidildikçe pes sağa gidildikçe tizleşir. Müzikte merdiven ya da basamak anlamını taşıyan gam, belli bir düzeni olan ses dizisidir. Bu aralıkta sıralı veya tonal olarak ses ile veya enstrüman ile çalınan, söylenen kuruluş şekline göre belirli bir kalıpta dizilen notalardır.

Bir eseri çalarken, söylerken veya seslendirirken eserlerin ne anlatmak istediğini iyi yansıtabilmek için gürlük terimleri kullanılır. Gürlük terimleri, müziğin icrasını yapacak kişi için bir müzik parçasının nasıl çalınacağı konusunda fikir vermek amaçlıdır. Bunların en temel olanları; Piano (Hafif gürlük, “p”), Mezzoforte (Orta gürlük, “mf”) Forte (Kuvvetli gürlük, “f”) şeklindedir. Ayrıca gürlük basamakları da vardır. Bunlar ise; Pianissimo (Çok hafif gürlük, “pp”), Fortissimo (Çok kuvvetli gürlük, “ff”) diğeri bir adı gürlük terimleri olarak bilinmektedir. Bu terimler İtalyanca kelimelerdir.

Bir parçanın yavaş ya da hızlı çalınmasını belirleyen unsura müzikte hareket, bunları ifade eden terimlere de hareket terimleri denir. Hız terimleri metronom denilen bir cihaz ile de belirlenmektedir. Adagio (Ağır), Andante (Ağırca), Moderato (Orta çabuklukta) Allegro (Çabuk, neşeli), Ritardando (Gittikçe ağırlaşarak), Accelerando (Çabuklaştırarak, acele ederek), A Tempo (İlk Tempodan bir önceki tempoya dönmek), hız terimlerinden bazılarıdır.

Son olarak bir parçanın bize düşündürdüklerini anlamak için ifade terimleri kullanılmaktadır. Neşeli şarkıların ya da hüznü şarkıların yapısını anlamak ve ayırt etmek için dolce (tatlı), cantabile (şarkı söyler tarzda), energico (enerjik), doloroso (kederli), animato (hareketli, canlı), agitato (heyecanlı) olarak ifade edilir.

Bu terimlere genel olarak bakıldığında şarkı içerisinde geçen terimlerdir. Bu terimleri okuyabilen ne anlam ifade ettiğini bilen öğretmen adayının doğru müzik eğitimi ve şarkı öğretimi gerçekleştirebiliyor olması beklenilir. Müzik okuryazarı olan bir öğretmen adayı terimleri tanıyor ve doğru kullanıyor demektir. Şarkı öğretiminde ise şarkı seçimi yapabilme ve ardından analizini gerçekleştirebilme yetkinlikleri için müzik okuryazarı olmak gerekmektedir. Doğru müzik bilgisi, müzik okuryazarlığı ile çocukları doğru yönlendirebilme ve çocukların özelliklerine uygun seçimler yapabilmeyi içermelidir.

2.4.2 Şarkılarda Yöntem-Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi

Temiz’e (2006) göre “Okulöncesi eğitimde müzik etkinliklerini yapacak olan eğitimci, müzik etkinlikleri ile kazandırmayı amaçladığı öğrenme çıktılarını tespit edebilmeli, tespit ettiği hedef kazanımlara uygun müzik etkinliklerini gerçekleştirebilmelidir.”

Erken çocukluk döneminde olan okulöncesi çocuklar için nota soyut bir kavramdır. Bu nedenle şarkı öğretimi kulaktan öğretim yöntemi ile yapılmalıdır. Bu dönemde çocukların ilgisi kısa sürelidir bu yüzden şarkıların öğretilmesinde eko (tekrarlama) yöntemi kullanmak daha doğru olacaktır. Şarkının daha kolay öğrenilmesi için cd çalar, ritim araçları ve basit çalgılar kullanılmalıdır. Şarkı beraberce grup halinde öğrenilmeli, kısa solo çalışmaları istekli olan çocuklarla yine grup içinde yapılmalıdır. Çocukların şarkı içinde geçen anlamını bilmediği veya söylemekte zorlandığı sözcüklerin öğretmen tarafından açıklanması beraberce tekrar edilmesi gerekmektedir. Şarkı parçalara bölünmeden, bütünden parçaya geliş yöntemi kullanılarak öğretilmelidir. Fakat şarkı içinde uzun ya da zor bölümler var ise parçadan bütüne varış yöntemi uygulanabilir. Şarkı söylerken tüm çocukların şarkıya

katılımından emin olunmalı söylemeyen isteksiz ya da şarkı söyleyemeyen çocuklar desteklenmelidir.

Ritim müziğin temel ögesidir. Çocuğun doğasında ritim vardır. Ritim ve hareket unsurları birleştirilerek müzik eğitimine başlanması önemlidir. Ritim oyunları, ritim eşlikleri, ritim çalgılarını kullanması müzik eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Ritim çalışmaları şarkı öğretiminden önce yapılmalı şarkının belirli yerlerinde yer alan karmaşık zor yapılar tekrar edilmelidir. Aynı zamanda şarkı öğretimi gerçekleştirirken dramatizasyon çalışmalarından faydalanmak şarkı öğretimini daha somut bir aşamaya taşıyacaktır. Şarkı içinde geçen terimlere uygun hayvan kartları veya maskeleri, doğadaki materyaller (bitki, yaprak, dal gibi) kullanılmalıdır. Aksesuar olarak kullanılabilecek malzemeler, kostümler, öğretmen tarafından yapılmış benzeri tüm öğeler de yer almalıdır (MEB, 2017).

2.4.3 Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi

Müziksel algı; müziksel işitme, okuma ve yazma olarak ifade edilmektedir. Uçan (1994), müziksel algılama aşamasını, “beyne erişen uyarımları, toplamak, düzenlemek ve yorumlamak” olarak değerlendirmiştir.

Müziksel algılama süreci; beyne gelen anlamlı seslerin, daha önceden öğrenilmiş ritmik ve müzikal anlamlı kalıplar içinde aranıp, var olan ezgi ve seslerden ayırıp anlamlandırarak yani bir müziğe dönüşmesi ile ilgilidir (Sazak, 2008).

Sesini kullanma becerisi öğretmen adayının sesini nasıl doğru kullanacağını bilip bilmemesi ile doğru orantılıdır. Sesini doğru kullanması demek müzikal anlamda doğru ritim, ses ve nefes ilişkisini kurması demektir. Öğretmen adayından şarkıları doğru entonasyon ile söyleyebilmesi, şarkıları algılayış biçimi ile yansıtmaya becerisinin tutarlılığı beklenmektedir.

2.4.4 Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi

Kısaca okulöncesi öğretmen adayından müzik eğitimi donanımı açısından; Prozodi (şarkı içindeki söz müzik uyumu) hatalarını anlayabilmeli, müzik form ve yapılarını çözümleyebilmeli, temel müzik bilgisine sahip olmalı, şarkı türlerini ayırt edebilmeli, çocukların ses gelişim özellikleri ve sınırlarını tespit edebilmeli, çalgılar ile şarkıya eşlik edebilmeli, çocukların öğrendikleri ya da öğrenmeleri öngörülen farklı tür ve yapılarıdaki şarkıları seçebilmeli ve öğretebilmelidir.

2.4.5 Orff -Schulwerk Bilgisi ve Orff Çalgılarını Kullanma Becerisi

Orff-Schulwerk öğretim teorisini/ yaklaşımını Alman besteci ve müzik eğitimcisi Carl Orff (1895- 1982) geliştirmiştir. Orff, Münih Akademisinde müzik eğitimi aldıktan sonra Almanya'nın bazı şehirlerinde orkestra şefi olarak görev almıştır. 1924 yılında müzik ve dans pedagogu Dorothee Günther'le birlikte Günther Jimnastik, Dans ve Müzik okulunu kurmuştur (Ekici, 1998). Bu çalışmada kullanılan ölçekte Orff-Schulwerk bir yöntem olarak ifade edildiğinden, bundan sonraki bölümlerde (Bulgular, tartışma, sonuç ve öneriler) bu ifade kullanılmıştır fakat bu bölümün Orff-Schulwerk'i tanıtan bir bölüm olması nedeniyle Carl Orff'un da altını çizdiği üzere yöntem ifadesi yerine yaklaşım ifadesinin kullanılması tercih edilmiştir.

Müzik eğitimine yeni bir bakış açısı getiren Orff yaklaşımında ritim, hareket ve doğaçlama konularına çok önem vermiştir. Orff; müzik ile dansın, dans ile de jimnastiğin birbiriyle iç içe, örüntülü ve birbirini destekler nitelikte olduğunu savunur. Orff yaklaşımında öğretmen rehber konumundadır. “Günther Jimnastik, Dans ve Müzik okulu”nun en önemli özelliği doğaçlamaya yer veriyor olmasıdır. Başlangıçta daima vurmali çalgılar kullanılmaktadır. Doğaçlama ve yaratıcılık Orff yaklaşımında önemli bir yer tutmaktadır. Ritim eğitiminde, vücut hareketlerinden faydalanılmaktadır. Her çeşit davula önem verilmiştir. (Aral, Akyol, Sığırtmaç, 2006).

Orff-Schulwerk yaklaşımında bireyin yaparak yaşayarak öğreniyor oluşu en öne çıkan unsurdur. Çocuklar fikirler üretir sorunlara çözüm önerileri getirirler. Öğretmen sınıfta yol gösterici konumdadır. Hata veya yanlış yapmaktan korkmadan öğrencilerini müziksel eylemlerini gerçekleştirmeleri için destekler. Doğaçlama ve Orff çalgılarını kullanma esnasında diğer çocuklar arkadaşını izlerler. Çocuk hikâyede yer alan doğaçlayacağı, sesini çıkartabileceği ya da canlandırabileceği kendine en yakın Orff çalgısına gider. Canlandıracağı, kendini ifade edeceği bu ortamda vücut dili ile kendini yansıtır. Orff yaklaşımına göre: Çalgılar “doğaçlamaya ve yaratıcılığa olanak tanır” konumdadır (Çevik, 2007). Doğaçlama ile sosyalleşir, güveni artar, sevgi dolu olur, ritmik, estetik hareketlerle kendini geliştirir.

Çocukların, vurmalı çalgılar aracılığıyla daha hareketli oyunlar, drama ve şarkı söyleme çalışmaları yaparak müziksel yetenekleri üst düzey geliştirilebilmektedir. Orff yaklaşımının özelliği, bireyin özgürce hareket etmesi, doğaçlama yapması, kendini müzikle ifade etmesine olanaklar sağlamaktadır. Çocuklar kendine özgü ritimler yaratır, bununla kendini ifade eder daha sonra seslendirmeye başlar. Bireyin en doğal çalgısı bedeni ve sesidir. Sesiyle taklitler yapar, oyunlar oynar. Çocuklar genellikle kendi içinde yaşadıkları düşsel dünyalarını dışa vurabilmek için oyunu kullanır. Bu da müziksel anlatımın, müzik eğitiminde oyunla birlikte kullanılmasının önemini ortaya çıkarmaktadır. Orff yaklaşımında dil ritmik heceleri tekrar etmede önemlidir (Wheeler & Raebeck,1975; akt. Dikici, 2002).

Orff yaklaşımında drama, düşüncenin beden diliyle ifade edilmesidir. Drama çalışmasıyla birey; grup üyelerine saygılı olmayı, özgür olmayı, yaratıcılığını ön plana çıkarmayı, neleri yapıp neleri yapamadığını öğrenmiş olabilmektedir (Çevik, 2007).

Orff yaklaşımı çocuklar için varoluşsal bir eylem olan oyunu da destekler. Oyunlarda, şarkı söylemek, konuşmak, hareket etmek birbirinden ayrılmaz ve

içgüdüsel şekilde gerçekleşen bir eylemdir. Çocuklar genel olarak hareketlidir. Etrafında döner, zıplar, koşar, dengede durmaya çalışır, parmak ucunda veya çıplak ayakla yürür. Bunu neden ve ne için yaptıkları hala araştırılıyor olsa da çocuklar için tüm bu hareketler eğlenceli olarak tanımlanır. Bu bağlamda Orff- Schulwerk beden açısından temel bir enstrüman olan hem de duygusal dışı vurumun ortaya çıktığı müzikal faaliyetlerin gerçekleştiği bir yaklaşımdır. Orff Schulwerk kısaca yaratıcılığın ortaya çıktığı bir yaklaşımdır (Kotzian, 2018).

Orff çalgıları okulöncesi dönem çocukları için yaratıcılıklarının gelişiminde kullanılır. Orff çalgıları dediğimizde “çelik üçgen, kastanyet, zil, tef, marakas, timpani, ksilofon, metalofon ve ritim çubukları” nı örnek olarak sıralayabiliriz. Orff çalgılarına çocuklar rahatlıkla dokunabilir, vurabilir, sallayabilir oyunlar oynayabilir, sesler çıkartabilir, taklit ile çalışmalar gerçekleştirebilirler. Çocukların Orff çalgılarını kullanması kendi kendilerine yaparak, yaşayarak öğrenmelerini güçlendirir. Çocuklar müzikal ortamlarda hayal dünyalarını da geliştirir, düşünme fırsatı yakalar ve kendilerini ifade etme olanağı bulurlar. Çocuklar şarkılara genellikle Orff çalgıları ile eşlik eder, çalgıları kullanır, özgürce hareket ve dans ederler. Orff; ağaç tuşlu ve metal tuşlu vurmali ezgisel çalgıları tampere sistemine göre yeniden düzenleyip, ses alanlarını belirlemiştir. Orff çalgıları, ses renklerinin çalma tekniğinin farklılığından dolayı müzik öğretiminde önemli bir yer tutmaktadır. Küçük yaş grubu çocukların kolaylıkla çalabileceği çalgılarıdır. Çalgıların tınları farklı ve dikkat çekicidir, pedagojik çalgılardır. Çalgılar müzik etkinliğinde öğretilecek hedeflere uygun olarak seçilmelidir. Bu çalgıların ortak özellikleri ise akort etmeye ihtiyaç duyulmamasıdır. Bu çalgıların genel özellikleri içinde; kolay çalınıyor, eşlik yapmaya uygun çocukların yaratıcılıklarını geliştirmeye yönelik ve farklı yaş gruplarından çocukların çalmalarına elverişli olmaları sayılabilir. Orff öğretim teorisi kısaca müziği öğrenme

ve öğretme yaklaşımıdır. Özellikle küçük yaştaki çocukların dağılan dikkatleri göz önüne alındığında motive olmaya ihtiyaçları çok fazladır. Onların ilgilerini taklit yaparak, oyunlar oynatarak sağlayabiliriz (Çevik, 2007; Kotzian, 2018).

2.5 Eğitim

Eğitim, geçmişten günümüze kadar süregelen, topluma nitelikli bireyler yetiştirilmesini hedefleyen ve yeri doldurulamayan bir süreçtir. Eğitim, hayata dair gerekli bilgi, beceri, tutum ve davranışların elde edilmesini kişiliğin gelişmesini, bireyin yetişkin yaşamına hazırlanmasını sağlar (Tezcan, 1991)

Okul öncesi eğitim; çocuğun doğduğu andan itibaren temel eğitimin başladığı sürece kadar geçen yılları içeren ve çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli roller oynayan, sosyal- duygusal, zihinsel, bedensel, psikomotor ve dil gelişimlerinin büyük oranda tamamlandığı, kurumlarda ve ailelerde verilen eğitimle kişiliğin kazanıldığı eğitim ve gelişim süreci olarak tanımlanmaktadır (Aral, Kandır & Yaşar, 2002).

Eğitim aile ile başlar, eğitim kurumlarında devam eder. İlk adımın ailede atıldığı eğitim hayatının, ikinci adımı okulöncesi, ilkokul, ortaokul, ortaöğretim, yükseköğretim ve lisansüstü eğitim şeklinde sürer (YÖK, 2018).

2.6 Okul Öncesi Eğitim

Farklı birçok kaynaklarda farklı şekillerde tanımlı yapılan okulöncesi eğitim, 14. Milli Eğitim Şurasında, temel eğitim bütünlüğü içerisinde 0-72 ay çocukların gelişim seviyelerine ve bireysel özelliklerine özgü, daha uyarıcı ve ihtiyaca yönelik imkanlar sağlayan, onların “bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal” açıdan gelişimlerini destekleyen, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda daha iyi şekilde yönlendiren ayrıca ilköğretime hazırlayan, bir eğitim süreci olarak tanımlanmıştır (TTKB, 1993).

Eğitimin yeni tanımı; “kişide kendi öğrenme profili hakkında farkındalık yaratılması yoluyla, daha üst zihinsel yeteneklerini ortaya çıkarıp geliştirmesi ve bu arada da değişen çevresel koşullara uyum gösterebileceği bilgi, beceri ve davranışları sürekli olarak güncelleyebilmesi için uygun öğrenme ortamlarının yaratılması süreci” şeklinde yapılabilir (Destebaşı, 2016).

Bir başka ifade de ise, “okulöncesi eğitimi çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsayan çocukların daha sonraki yaşamlarında önemli rol oynayan, bedensel, psiko-motor, sosyal duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, şekillendiği, ailelerde ve kurumlarda verilen eğitim süreci” olarak belirtilmiştir (Aral vd. 2002).

“Okulöncesi eğitimi, doğumdan, ilkokulun başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan; bu yaş çocuklarının bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan; onların tüm gelişmelerini toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda, en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim sürecidir” (Oğuzkan & Oral, 2003).

Okulöncesi eğitim yukarıda ifade edildiği üzere çocukların gelişimlerini içeren öğretmen ve öğrenci ilişkisini de içine alan, çocukların yaşamına yeni katkılar koyan “okul, öğretmen ve eğitim” kavramlarıyla özünde ilk kez buluşan dönemdir (Ayaydın, 2010).

Dağlıoğlu (2009) okulöncesi öğretmenin sahip olduğu bilgi, birikim, yetenek ve yeterlilikleriyle eğitim sürecine yön verirken; ayrı yöntem ve stratejileri de kullanarak okulöncesi eğitim programında yer verilmiş olan “kazanım ve göstergelerin” çocuklara kazandırılmasında önemli rol oynadığını belirtmektedir.

Barnett (2004), okulöncesi öğretmenlerinin eğitim seviyelerinin 0-5 yaş grubundaki çocuklara kaliteli eğitim sunulmasında derin etkiye sahip olduğunu

belirtmiştir. Bu açıdan iyi yetişmiş ve donanımlı okulöncesi öğretmen adaylarının, çocuklara karşı duyarlı, pozitif bir yaklaşım gösterecekleri ve çok çeşitli zihinsel, bedensel, dilsel, uygulamalar sunacakları öngörülmektedir. Bütün bu ifadeler ışığında okulöncesi öğretmenlerin yetiştirilmesinin, okulöncesi eğitimin niteliğini, öğretmen adayının rolünü, bilgi birikim ve deneyimlerinin önemini ortaya çıkarmaktadır. Okulöncesi öğretmen adaylarının bu süreci çocuklarla beraber yürütecek olması hem çocukların eğitimini hem de okul öncesi eğitimin niteliğini etkilemektedir.

2.7 Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi

Müzik, eğitimde hem eğitim görevi hem de eğitim yöntemi olarak önemli bir yere sahiptir. Müzikle erken yaşlarda tanışmak, müziksel öğrenmelerle “bilişsel, dil, sosyal- duygusal ve motor beceri” alanlarının bütüncül bir şekilde desteklenmesi açısından gereklidir. Okulöncesi eğitimcileri ve müzik eğitimcileri, erken çocukluk yılları içinde beynin müzik merkezinin gelişiminin çocukların doğal müzikal yeteneklerini güçlendirmek için kritik bir dönem olduğu konusunda hemfikirdirler (Isenberg & Jalongo, 2001; Etopio, 2009; Dinç, 2019).

MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programında okulöncesi çocuklarının; bilişsel gelişim, sosyal-duyuşsal gelişim, motor gelişim, dil gelişimi yönlerini müzik eğitimi açısından değerlendirilmiş ve aşağıdaki kazanımlara ulaşılmıştır. Kazanımların içerisinde yer alan göstergeler ve açıklamalarda daha ayrıntılı ulaşılan yönlendirmeler mevcuttur. Bu yönlendirmeler de incelenerek müzik ile ilişkisi tespit edilen tüm kazanımlar aşağıda yer almaktadır.

Bilişsel gelişim alanında yer alan kazanımlar, müzik ile ilişkisine göre şu şekilde sıralanmıştır:

K1. Nesne/durum/olaya dikkatini verir.

K2. Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.

K3. Algıladıklarını hatırlar.

K4. Nesneleri sayar.

K5. Nesne ya da varlıkları gözlemler.

K6. Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.

K7. Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre gruplar.

K8. Nesne ya da varlıkların özelliklerini karşılaştırır.

K17. Neden-sonuç ilişkisi kurar.

K19. Problem durumlarına çözüm üretir.

K21. Atatürk'ü tanır ve Türk toplumu için önemini açıklar.

Dil gelişimi alanında yer alan kazanımlar, müzik ile ilişkisine göre şu şekilde sıralanmıştır:

K1. Sesleri ayırt eder.

K2. Sesini uygun kullanır.

K5. Dili iletişim amacıyla kullanır.

K6. Sözcük dağarcığını geliştirir.

K7. Dinlediklerinin/izlediklerinin anlamını kavrar.

K8. Dinlediklerini/izlediklerini çeşitli yollarla ifade eder.

K9. Sesbilgisi farkındalığı gösterir.

Sosyal-Duygusal gelişim alanında yer alan kazanımlar, müzik ile ilişkisine göre şu şekilde sıralanmıştır:

K 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder.

K9. Farklı kültürel özellikleri açıklar.

K10. Sorumluluklarını yerine getirir.

K12. Değişik ortamlardaki kurallara uyar.

K 14. Sanat eserlerinin değerini fark eder.

Motor gelişim alanında yer alan kazanımlar, müzik ile ilişkisine göre şu şekilde sıralanmıştır:

K 1. Yer değiştirme hareketleri yapar.

K 2. Denge hareketleri yapar.

K 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar.

K 5. Müzik ve ritim eşliğinde hareket eder.

Müzik eğitiminin okulöncesi dönemde çocukların müziksel algı ve yeteneklerini geliştirmesinin yanında diğer gelişim alanlarına da olumlu katkılar sağladığı net olarak bilinmektedir. Müzik; daha kolay öğretim gerçekleştirebilmek, sınıf içi kaynaşmayı daha kolaylaştırmak gibi, farklı amaçlar için de kullanılabilir. Müzik eğitimi ve öğretimi, çocukların gelişim alanları (bilişsel, dil, sosyal-duygusal, pisko-motor) ile birleştirilerek devam ettiğinde kalıcı izli davranış değişikliğine neden olabilmektedir (Feierabend 1990; Turner 1999).

Yukarıda verilen kazanımlara bakıldığında, müzik ile ilgili olarak bilişsel alanda çocuğun, sese ilgisi, büyük küçük, ince kalın gibi kavramları anlaması, bir olay veya duruma olan ilgisine, parça bütün ilişkisi kurmasına yardımcı olmaktadır. Problemlerine çözüm üretirken ...-mış gibi yapan oyun oynayan, dramatize eden çocuk ilişki kurmada ön planda olur. Sosyal alandaki gelişimi ise sınıf içi etkinliklerine katılma, şarkı söylerken beraber hareket etme, kendini yaratıcı yollarla ifade etme gibi birçok etkinlik içermektedir. Çekingen tavır sergileyen çocuklar sıkça karşımıza çıkmaktadır. Müzik etkinlikleri, sınıf içinde kendini soyutlayan çocuğun müzikten güç alarak daha katılımcı, girişken ve özgüvenli olmasını sağlamaktadır. Genel anlamda müzik destekli öğretimin olduğu okullarda çocuklar benlik algısını, saygıyı, kişi hak ve özgürlüklerini toplum içinde olmayı daha çabuk öğrenmektedir. Milli duygular ve

vatan sevgisi de marşlar aracılığıyla gelişir. Şiir dinletileri, şarkılar, tekerleme, sayışma, koro halinde şarkı söyleme, bir konsere katılma, ritim çalışmaları yapma, taklit yoluyla öğrenme ve benzeri çalışmalar çocuğun, dil gelişimini olumlu yönde etkilenir. Sözcükleri söylerken ilişki kurmasında, bir kelimenin farklı anlamları olduğunu anlamasında, bir havyanın ismini ve sesini ayırt ederek söylemesinde müzik etkin rol oynar. Son olarak müzik etkinliklerinin kaba motor beceri gelişimini desteklediği de bilinmektedir. Çünkü hareket ve ritim müzik ile iç içe yapılardır. Çocuk yaşı gereği oyun oynamayı bir yerden zıplamayı, topa vurmayı ip atlamayı ve şarkı eşliğinde dans etmeyi sever. Çocuk ondan beklenen kazanımların çoğunu Orff çalgılarını kullanarak da daha çok geliştirebilir. Kazanımlar arasında küçük büyük kas gelişiminin etkin yer aldığını görmekteyiz. Çocukların psiko-motor becerilerini geliştirmeyi amaçlayacak şekilde tasarlanması önem taşımaktadır. Aktif ve öğrenmeye açık olan okulöncesi çocuklar için müzikal etkinlikler yoluyla geçirilen sosyal etkileşimler önemlidir. Çocukların duygusal, sosyal, dil ve bilişsel gelişimleri desteklenerek, var olan becerilerinin gelişmesini sağlar (Campbell & Scott-Kasner, 2018).

2.7.1 Müzik Etkinlikleri

Müzik etkinlikleri öğrenme sürecinde gerçekleşir. Müzik etkinlikleri program öğretisidir ve eğitim öğretim çalışmalarında belirlenen kazanımlar doğrultusunda yapılır. “MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Program”ında müzikal beceriler, eğitimin günlük akış sürecinde, öğrenme merkezleri, oyun zamanı ve etkinlik zamanlarında yer alır. Bu süreç içinde, sınıf alanında yer alan müzik merkezi ve bu merkezlerde müzik etkinlikleri gerçekleşir. Ayrıca müzik etkinlikleri programın diğer etkinlikleri ile de bütünleştirilerek öğrenme aşamaları planlanmalıdır (Kandır & Türkoğlu, 2015).

Sınıf içi müzik alanları; “Çocukların müzik ile ilgili bilgi ve becerilerini destekleyerek deneyim kazanmalarını sağlayan etkinliklerin yapıldığı bir öğrenme merkezidir. Okulöncesi eğitim kurumunda müzik merkezinin olması, çocukların hem erken dönemde müzik eğitimiyle ilgili bireysel bilgi ve becerilerinin oluşmasını ve gelişmesini sağlayacak hem de genel müzik kültürü kazanmasına katkıda bulunacaktır” (MEB, 2013).

2.7.2 Müzik Öğretimi

Okulöncesi eğitimin bir boyutu da sanat eğitimidir. İçerisinde müzik, çok önemli bir yere sahiptir. Okulöncesi eğitimde müzik eğitiminin amaçları, çocukların bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sosyal gelişimlerine yardımcı olmak, duygu, düşünce ve izlenimlerini estetik bir anlatım dili olan müzikle ifade etmelerini sağlamak, çocukta var olan yaratıcılığı ortaya çıkarmak ve ana dilin gelişimini sağlayarak onları temel eğitime hazırlamaktır (Göncü, 2010).

“Yeni sesler keşfetme, şarkı öğrenme, basit şarkı oluşturma, ritim çalışmaları, nefes açma çalışmaları, müzikli dramatizasyon çalışmaları, yaratıcı dans çalışmaları, müzikli öyküler, ses ayırt etme, müzik dinleme çalışmaları bir erken çocukluk eğitimi kurumunun günlük programında müzik etkinliği içinde yer alan çalışmalardır.” Bu çalışmalar aynı zamanda müzik öğretimi süreci boyunca devam eden uygulamalardır (MEB, 2017).

Çocuğun müzik beğenisinin anaokulunda geliştirilmesi; bilgili, bilinçli ve sistemli bir eğitsel çabayı gerektirir. Okulöncesi öğretmen adayı, müzikle ilgili genel kültüre, eğitim için yetecek ölçüde teknik müzik bilgisine, bildiklerini uygulamaya aktarma gücüne ve bunun yanı sıra okulöncesi çocuklarının fizyolojik ve ruhsal özelliklerine ilişkin ne kadar çok birikime sahip olursa, bu konuda o ölçüde başarılı olabilir. Öğretmen adayı, her çocuğun müzik kabiliyetini, ses sınırının genişliğini,

çalgı çalmaya, şarkı söylemeye, müzik dinlemeye gösterdiği eğilim derecesini, iyi bilmek durumundadır. Öğretmen adayı çocuğu bu gibi özellikleriyle tanıyamaz ve bilgi dağarcığıyla, kullanması gereken araç gereci seçemez, öğretim yöntemleriyle destekleyemez ise sistemli bir müzik öğretimi gerçekleştirmemiş olacak, çocuğun müzik beğenisini istendik yönde geliştiremeyecektir (Sun & Seyrek, 1998; akt. Dalgın & Sözebir, 2019).

2.8 Okul Öncesi Öğretmen Adayı

Okulöncesi eğitim döneminde çocuklara ihtiyacı olan belli yaşantıları kazandırmak adına gelişimlerini desteklemek için gerekli eğitim, aile içinde ebeveynler, okulöncesi eğitim kurumlarında ise öğretmenler tarafından verilmektedir (Yapıcı & Ulu, 2010).

Okulöncesi dönemdeki çocuğa ihtiyacı olan bilgi ve becerileri edinebilmeleri için uygun ortam sağlamak, temel alışkanlıkları kazanmalarına yardımcı olmak, tüm gelişim alanlarında çocuğu doğru şekilde desteklemek, toplum bilincini aşılama ve değer yargılarını kazanmalarına yardımcı olmak okulöncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının görevleri arasındadır (Kandır, 2005; Giren, 2015).

Öğretmen yapılandırılmış uygulamalar yerine, bu uygulamalara kısmen bağlı, öğrencileri karar verme sürecine dahil ederek ihtiyaçlarına yönelik etkinliklere yer veren eğitici rol üstlenmelidir (Blank, 2010).

2.9 Okul Öncesi Öğretmen Adaylarında Olması Beklenen Mesleki Yeterlikler

Genel bir tanımlama ile yeterlik, bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumudur (MEB, 2006).

Tüm öğretmen eğitimi programlarında olduğu gibi okulöncesi öğretmenliğinde de üç boyutun (genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve alan bilgi ve becerisi) yer alması kabul görmektedir (Demiral, 1985).

Ülkemizde farklı kademelere sahip müzik eğitimi vermek üzere öğretmen yetiştiren eğitim kurumları vardır. Bunlardan birisi de eğitim fakültelerinin okulöncesi öğretmenliği lisans programlarıdır. Bu programlar okulöncesi öğretmeni yetiştirmektedir. Okulöncesi Lisans Öğretim Program içeriğinde yer alan “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersi ile okulöncesi öğretmen adaylarına müzik eğitimi verilmekte ve verilen bilgileri mesleki yaşantılarında kullanmaları beklenilmektedir (Yokuş & Avşar, 2014).

Mesleki alanda müzik eğitimi almış donanımlı okulöncesi öğretmen ve öğretmen adaylarından nota okuyabilme, yazabilme, okuduğunu seslendirebilme, çalabilme, şarkıları tanıma, şarkı içindeki terimleri bilme, şarkı seçimi yapabilme, uygulayabilme durumlarını belirli düzeyde gerçekleştirebilmeleri için müzik okuryazarı özelliklerini taşımaları beklenir.

Yukarıda geçen tüm boyutlar mesleki alanda müzik eğitimini tamamlamış ve başarılı olmuş okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlığı yeterliğini kazanıp kazanmadıkları ile örtüşmektedir. “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersinin okulöncesi öğretmen yetiştirme programında zorunlu alan dersidir. Okulöncesi öğretmen adaylarından beklenen bilgi, beceri ve tutumları gerçekleştirebilme durumları, alan içi düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

MEB (2006) “Müzik Dersi Öğretim Programı’nın Temel Beceriler ve Değerler” bölümünde kazanılması beklenen asıl beceriler arasında müzik okuryazarlığı ifadesi yer almaktadır. Bu ifade ile öğretmen ve öğretmen adaylarının temel müzik yazısı ve unsurları kullanabilmesi belirtilmiştir. Kısaca öğrenciye

öğretilmesi gereken müzik okuryazarlığı okulöncesi öğretmen ve öğretmen adaylarının müzik okuryazar olabilmelerine bağlıdır (Aslan, 2010; Afacan & Şentürk, 2016; Çimen, 2018; Köksoy, 2018).

2.10 İlgili Araştırmalar

İlgili literatür incelendiğinde okul öncesi öğretmen adayları ve müzik okuryazarlığı ile ilgili aşağıda yer alan çalışmalara rastlanmıştır.

Çalışmalar okulöncesi öğretmen ve adaylarının müzik eğitimi, yetkinlikleri, yeterlilikleri, müzik etkinliklerini gerçekleştirme durumları, müzik öğretiminde yaşanan problemler, eğitim programının müzik açısından değerlendirmesi konularını ele almaktadır. İlgili çalışmalarda, bu çalışmaya en yakın olarak ilkokul öğrencilerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının müzik okuryazarlık durumları ele alınmıştır.

Okul öncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık düzeyleriyle ilgili çok az sayıda çalışmaya rastlanmıştır.

Ulaşılan çalışmalarda okulöncesi öğretmen adaylarının müziksel yeterlikleri ile ilgili bulgulara ve müzik derslerinin yeterince doğru gerçekleşmediğine dair problemleri ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bilimsel çalışmaların genelinde okulöncesi müzik yeterlikleri araştırılmış ve şu ifadelere ulaşılmıştır (Afacan & Şentürk, 2016).

Tufan (2006) “Okul Öncesi Müzik Öğretmeni Profili” çalışmasında okulöncesi öğretmen adaylarına müziksel donanım ve müzik dersi konusundaki düşüncelerini belirlemek için 78 adaya anket aracılığı ile sorular yönelmiştir. Çalışma sonucunda okulöncesi öğretmen adaylarının temel müzik bilgileri, şarkı dağarcıkları, seslerini daha etkin kullanma düzeyleri ve enstrüman çalabilme gibi konulardaki bilgilerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Temiz (2006) 100 kişiden oluşan 4. sınıf okulöncesi öğretmen adaylarına müzik etkinliklerini başarma derecelerini ölçen anket uygulanmıştır. “Okul Öncesi

Dönemde Müzik Eğitiminde Yaşanan Problemler ve Çözüm Önerileri” isimli çalışmasının sonucunda ise “çocuğun eğitiminde müziği kullanmada, derslerdeki uygulamaları yapmada, çocuklara repertuvar oluşturmada, müzik ve öğretimi konusunda kendilerini kısmen yeterli düzeyde gördüklerini, enstrüman çalmada, çocuklarda müziksel işitme okuma yazma gibi konularda ve buna uygun repertuvar bilgisine sahip olmada” kendilerini yetersiz olarak gördükleri ifade edilmiştir.

Aslan & Deniz’in (2011) ilköğretimden mezun olmuş öğrencilerle yürütülen ilköğretim kazanımlarını kapsayan müzik okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesi amacıyla yapılan “İlköğretim Mezunu Öğrencilerin Müzik Okuryazarlık Düzeyleri” isimli çalışma 9.sınıf 135 öğrenciye uygulanmıştır. Elde edilen veriler okuryazarlık testi ile toplanmıştır. Bulgular sonucunda grubun müzik okuryazarlık düzeylerinin yetersiz olduğuna ulaşılmıştır. Bunun nedenini ise ilkokul öğrencilerinin müzikle erken tanışma, ders içi öğretmen ve öğretmen adaylarının alan bilgi yetersizlikleri ve amaca hizmet etmeyen öğretim programı olarak ifade edilmiştir.

Özkut & Kaya (2012) “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Okul öncesi Öğretmenlerinin Lisans Döneminde Aldıkları Müzik Eğitiminin Mesleki Yaşantılarına Olan Etkilerinin İncelenmesi” çalışmalarında 100 okulöncesi öğretmenine anket uygulanmıştır. Müziksel yeterliklerinin ne düzeyde olduğu incelenmiştir. Çalışmada sonuç olarak bu öğretmenlerin lisans eğitimlerinde yer alan müzik eğitiminin yeterli olmadığı ifade edilmiştir. Kullanılan tek enstrümanın blok flüt olduğu ifade edilmiştir. Teorik bilgilerinin ve bunu uygulamadaki becerilerinin kısmen yeterli olduğunu buna bağlı olarak ise farklı çalgılardan oluşan ufak çocuklara yönelik çalgı topluluğu oluşturabilecek becerilere sahip olmadıkları ifade edilmiştir. Bunun beraberinde çocuklar için müzik etkinlikleri ile ilgili temel yöntem ve teknikleri kullanmalarının gerekliliğinin farkında olduklarını ancak yapamadıklarını belirtmişlerdir. Ek olarak

ritim ve drama çalışmalarına yer verilmesi yaratıcı dansın gerekliliğini bildiklerini lakin bunu meslek yaşantılarında kullanma açısında zorluk çektikleri saptanmıştır.

Gül & Bozkaya (2016) “Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programının Müzik Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmalarında okulöncesi öğretmen adaylarına anket uygulayarak müziksel yeterlikleri incelemişler, sonuç olarak ise temel bilgi, beceri tutum ve davranışları kazanamadıklarını saptamışlardır.

Uyan (2018) yılında 613 ilköğretim 6. sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu “Özengen Müzik Eğitimi Alma Durumu ile Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler” adlı çalışmada özengen müzik eğitimi alıp almama durumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkilerini incelemiştir. Kişisel bilgi formu ve akademik başarıları sene sonu karne not ortalamaları ile belirlenmiş olup özengen müzik eğitimi alan öğrencilerin akademik başarılarının almayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Köksoy’un (2018) da yapmış olduğu “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Okuryazarlık Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” çalışmada Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi 2016-2017 yılında 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören toplam 90 öğrenciye anket uygulanmıştır. Çalışmada katılımcıların müzik okuryazarlık düzeyleri cinsiyete, üniversiteden önceki müzik eğitimi alıp almama durumuna, herhangi bir enstrüman çalıp çalamama durumuna ve öğrenim gördüğü sınıfa göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Müzik okuryazarlık düzeyleri yüksek bulunmuştur.

Bautista, Yeung, McLaren & Ilari (2022) Amerika, Avusturalya, Brezilya, Yunanistan, Kenya, Tayvan ve Hong Kong’da yapılan araştırmalarda okul öncesi öğretmen adaylarının müzik eğitimi alanında yetersiz eğitim aldıklarını belirtmiş, buna gerekçe olarak ise öğretmen adaylarının yetersiz müzik özgeçmişleri, üniversitelerin

“Müzik Eğitimi-Öğretimi” kapsamında açtığı ders sayısının yetersizliği ve üniversitelerde müzik eğitimi ile ilişkili açılan derslerin niteliksel açıdan yetersiz olması ve limitli kontenjan durumunu göstermişlerdir.

Belirtilen çalışmaların sonuçlarına bağlı olarak okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerinin saptamaya yönelik araştırmaların çok az yapıldığı ve ölçek geliştirme çalışması dışında çalışmaların neredeyse olmadığı görülmüş ve çalışmanın gerekliliğine karar verilmiştir. Müzik okuryazarlık seviyelerinin yeteri düzeyde olması okulöncesi öğretmen adaylarının müzik dersini daha sağlıklı ve doğru işlemlerini sağlayacak daha üretken şekilde, şarkı dağarcıklarını geliştirebilme, deşifre yapabilme, enstrüman çalabilme davranışları ve müziksel işitme okuma, yazma ve söyleme durumlarını direk etkileyeceği Afacan & Şentürk’ün (2016) çalışmalarında belirtilmiştir.

Bölüm 3

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel veri toplama için tarama modeli uygulanmıştır. Genel tarama yöntemi, örnekleme büyük, eleman sayısı yüksek ve evreni temsili daha genelleyici nitelikte olması açısından tercih edilmiştir. Tür açısından “kesitsel tarama” kullanılmış, veri toplama tek seferde gerçekleşmiştir (Karasar, 2008).

3.2 Araştırmanın Evreni

Bu araştırmanın evreni KKTC’de bulunan ve okulöncesi öğretmenliği lisans programı olan üniversiteleri kapsamaktadır. Araştırmanın evreni ve örnekleminin belirlenmesinde; okulöncesi öğretmen adayları bakımından sayıca en yüksek üç (3) üniversite olması, Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programının olması, maliyet açısından uygun, erişim açısından ulaşılabilir olması kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

3.3 Araştırmanın Örnekleme

Araştırma örnekleme evrenin genelini temsil edecek nitelikte seçilmiş ve okulöncesi öğretmen adaylarının sayıca en yüksek olduğu 3 üniversite örneklem olarak belirlenmiştir. Seçilen örneklem evrenin tipik bir örneği olma özelliğini taşımaktadır, amaçlı örneklem türünden ölçüt örneklemedir. Örneklem, gönüllülük esas alınarak, bu okullarda okulöncesi öğretmenlik lisans programında öğrenim gören ve ulaşılabilen öğrencileri kapsamaktadır. Örneklem büyüklüğü çalışmadaki değişken

sayısının 10 katı veya daha fazla olması göz önüne alınarak belirlenmiştir (Büyüköztürk, 2012). Hedeflenen kişi sayısı nicel veri toplama için her sınıftan 20 kişi olarak düşünülmüştür, her bir (1) üniversite için 3. ve 4. sınıf olarak toplam 40 kişiye ulaşılması planlanmıştır. Ölçek uygulama aşamasında ise okulöncesi öğretmen adaylarından üç (3) üniversite için ulaşılan sayı toplam 141 kişidir. Tablo 1’de katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	119	84,40
Erkek	22	15,60
Yaş grubu		
20-21 yaş	48	34,04
22-23 yaş	74	52,48
24 yaş ve üstü	19	13,48
Lise		
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	43	30,50
Anadolu lisesi	80	56,74
Diğer	18	12,77
Üniversite		
A Üniversitesi	61	43,26
B Üniversitesi	45	31,91
C Üniversitesi	35	24,82
Sınıf		
3. sınıf	70	49,65
4. sınıf	71	50,35
Üniversite dışında müzik dersi alma		
Alan	70	49,65
Almayan	71	50,35
Üniversite alınan müzik dersinde başarılı olma		
Olan	141	100,00

Tablo 1.’de öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımına ilişkin bulgular verilmiştir. Araştırmaya 141 Okul Öncesi Öğretmenliği Programı öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %84,40’ının kadın, %15,60’ının

erkek olduğu, %34,04'ünün 20-21 yaşı, %52,48'inin 22-23 yaşı ve %13,48'inin ise 24 yaşı ve üstü yaşı grubunda olduğu, %30,50'sinin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, %56,74'ünün Anadolu Lisesi ve %12,77'sinin diğeri lise türlerinden mezunu olduğu, %43,26'sının A Üniversitesi, %31,91'inin B Üniversitesi ve %24,82'sinin C Üniversitesinde öğrenim gördüğü, %49,65'inin 3. Sınıf ve %50,35'inin 4. Sınıf öğrencisi olduğu, %49,65'inin üniversite dışında müzik dersi aldığı, %100,0'ünün üniversitede aldıkları müzik dersinden başarılı olduğu belirlenmiştir.

3.4 Veri Toplama Aracı

Okulöncesi öğretmen adaylarının Demografik özelliklerini (yaşı, cinsiyet, daha önce müzik eğitimi alıp alamamaları, mezun oldukları lise türü ve öğrenim görmekte oldukları sınıf) belirlemek için araştırmacı tarafından kişisel bilgi ve onam formu hazırlanmıştır.

Nicel veri analizi için Afacan ve Şentürk (2016) tarafından geliştirilen “Müzik Okuryazarlığı Ölçeği” kullanılmıştır. 5'li Likert tip olup 32 madde ve 5 faktörden oluşmaktadır. Ölçek sorularına karşılık gelen seçenekler tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), hiç katılmıyorum (1) şekilde 5'li Likert tipinde hazırlanmıştır. Faktör yükleri:

1. Faktör (0.852), “Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi”
 2. Faktör (0.815), “Şarkılarda Yöntem-Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi”
 3. Faktör (0.785), “Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi”
 4. Faktör (0.713), “Eğitsel Müzik Dağılımına Yönelik Bilgi”
 5. Faktör (0.859), “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi”
- şeklindedir.

Tablo 2. Müzik Okuryazarlığı Ölçeğine Ait Cronbach Alfa Testi Sonuçları

Cronbach Alfa	Madde Sayısı
0,930	32

“Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinin” Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise 0.904 olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Faktörlerin Güvenilirlik Sonuçları

Faktörler	Faktör İsimleri	Faktör Maddeleri	Güvenirlik Katsayısı
1	Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	3, 7, 23, 21, 22, 6, 2, 17, 4, 8	0.852
2	Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	29, 19, 32, 30, 35, 28, 31, 20, 37	0.815
3	Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	11, 13, 12, 16, 14	0.785
4	Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	25, 40, 27, 24, 39	0.713
5	Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	33, 36, 34	0.859

3.5 Verilerin Analizi

Araştırmada öğrencilere ait verilerin istatistiksel olarak analizinde Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 25.0 programı kullanılmıştır.

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımının belirlenmesinde sıklık analizi kullanılmıştır.

Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğine verdikleri yanıtların güvenilirliği Cronbach alfa testiyle incelenmiş ve alfa katsayısının 0,930 olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin tanımlayıcı istatistikler verilmiştir. Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeği puanlarının normal dağılıma uyma durumu Shapiro-Wilk testiyle incelenmiş olup, normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Buna göre öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine

göre Müzik Okuryazarlığı  l eğinden aldıkları puanların karşılaştırılmasında non-parametrik hipotez testleri kullanılmıştır. Yapılan karşılaştırmalarda bağımsız değişken iki gruptan oluşuyorsa Mann-Whitney U testi kullanılırken, bağımsız değişkenin ikiden fazla gruptan oluşması durumunda ise Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı  l eğinde bulunan boyutlardan aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar Spearman testiyle incelenmiştir.

3.6 Araştırma Etik Prosedürü

Araştırma kapsamında tez  nerisi sunularak kabul edildikten sonra, etik kurulu için başvuruda bulunulmuştur. Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu ETK00-2021-0106’nolu sayı kararınca etik kurulu başvurusu kabul edilmiştir.

Araştırma veri toplama sürecinde, “Katılımcı Bilgilendirilmiş Onam Formu” hazırlanarak katılımcılar araştırma hakkında bilgilendirilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin sadece araştırma amaçlı kullanılacağı, verilerin gizli tutulacağı beyan edilmiştir.

Araştırmaya katılım gönüllük esasına göredir. Hiçbir şekilde zorlama olmadan, tamamen katılımcının rızasına göredir.

Bölüm 4

BULGULAR

Tablo 4. Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Ortalama Puanları

	n	$\bar{x}$	s	M	Min	Max
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	141	33,48	7,42	36	15	47
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	141	34,54	5,57	35	20	45
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	141	17,57	3,80	18	8	25
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	141	15,79	3,90	16	5	23
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	141	8,88	3,45	9	3	15
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Toplam Puanı	141	110,27	19,15	110	57	151

Tablo 4'te araştırmaya katılan öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeği puanlara ilişkin tanımlayıcı istatistikler verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde bulunan Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi alt faktöründen ortalama $33,48 \pm 7,42$ puan, Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisinden ortalama $34,54 \pm 5,57$ puan, Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisinden ortalama $17,57 \pm 3,80$ puan, Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi Becerisinden ortalama $15,79 \pm 3,90$ puan, Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisinden ortalama $8,88 \pm 3,45$ puan aldıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinden en düşük 57, en yüksek 151 puan aldıkları ve alınan puan ortalamasının $110,27 \pm 19,15$ puan olduğu saptanmıştır. Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde bulunan ilk üç faktörde öğrencilerin aldıkları ortalama puanlarına bakıldığında müzik okuryazarlık düzeyleri yüksek, dördüncü faktörden aldıkları ortalama puana bakıldığında müzik okuryazarlık düzeyleri orta düzeyde, beşinci

faktörden aldıkları ortalama puana bakıldığında müzik okuryazarlık düzeylerinin düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 160 (32x5), en düşük puan 32 (32x1)'dir. Öğretmen adaylarının beş faktörden aldıkları en yüksek ortalama puanın 110,27 olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda ortalama puanı ölçekte yer alan madde sayısına bölündüğünde 3,44 (110,27/ 32) puan gelmektedir. Okul öncesi öğretmen adaylarının, müzik okuryazarlık seviyelerinin orta düzeyde olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	s	M	SO	Z	p
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri	Kadın	119	33,57	7,50	34,00	71,69	-0,469	0,639
Tanıma ve Uygulama Becerisi	Erkek	22	33,00	7,09	31,50	67,25		
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Kadın	119	35,11	5,29	35,00	74,83	-2,596	0,009*
	Erkek	22	31,45	6,14	30,00	50,27		
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Kadın	119	17,65	3,72	18,00	71,57	-0,388	0,698
	Erkek	22	17,18	4,26	18,00	67,91		
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Kadın	119	15,69	3,95	16,00	69,91	-0,738	0,460
	Erkek	22	16,36	3,65	17,00	76,89		
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Kadın	119	9,10	3,39	9,00	73,47	-1,682	0,093
	Erkek	22	7,68	3,62	7,00	57,61		
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	Kadın	119	111,12	18,92	112,00	73,01	-1,361	0,173
Toplam Puanı	Erkek	22	105,68	20,15	104,00	60,11		

*p<0,05

Tablo 5'te araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetine göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde, öğrencilerin cinsiyetine göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi, Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi, Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi ve Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama

Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin cinsiyetine göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Kadın öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar erkeklere göre yüksektir.

Tablo 6. Öğrencilerin Yaş Grubuna Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Yaş grubu	n	$\bar{x}$	s	M	SO	X^2	p
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	20-21 yaş	48	34,71	8,16	34,50	77,43	1,810	0,405
	22-23 yaş	74	32,88	6,59	33,00	67,55		
	24 yaş ve üstü	19	32,74	8,49	34,00	68,21		
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	20-21 yaş	48	35,35	5,31	35,00	75,90	2,562	0,278
	22-23 yaş	74	33,77	5,52	34,00	65,84		
	24 yaş ve üstü	19	35,47	6,21	36,00	78,74		
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	20-21 yaş	48	17,81	3,88	19,00	75,38	2,669	0,263
	22-23 yaş	74	17,16	3,85	18,00	65,86		
	24 yaş ve üstü	19	18,58	3,29	18,00	79,97		
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	20-21 yaş	48	15,98	3,99	16,50	72,92	0,262	0,877
	22-23 yaş	74	15,62	3,87	16,00	69,33		
	24 yaş ve üstü	19	16,00	3,92	16,00	72,66		
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	20-21 yaş	48	9,35	3,40	9,50	76,83	3,485	0,175
	22-23 yaş	74	8,38	3,21	9,00	64,98		
	24 yaş ve üstü	19	9,63	4,31	10,00	79,71		
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Toplam Puanı	20-21 yaş	48	113,21	19,89	110,50	77,60	2,993	0,224
	22-23 yaş	74	107,81	18,20	108,00	65,35		
	24 yaş ve üstü	19	112,42	20,54	115,00	76,32		

Tablo 6’da araştırmaya dahil edilen öğrencilerin yaş grubuna göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis H testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 6 incelendiğinde, öğrencilerin yaş grubuna göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi, Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi, Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi, Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi ve Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 7. Öğrencilerin Mezun Olduğu Lise Türüne Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Lise	n	$\bar{x}$	s	M	SO	X ²	p	Fark
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	M.T.A.L.	43	33,60	7,55	35,00	73,09	1,790	0,409	
	Anadolu lisesi	80	32,98	7,41	32,00	67,59			
	Diğer	18	35,44	7,22	36,00	81,17			
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	M.T.A.L.	43	36,53	4,72	36,00	85,62	8,106	0,017*	1-2
	Anadolu lisesi	80	33,74	5,83	34,00	65,36			1-3
	Diğer	18	33,33	5,21	33,50	61,17			
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	M.T.A.L.	43	18,09	3,28	18,00	76,02	2,199	0,333	
	Anadolu lisesi	80	17,59	3,93	18,00	70,98			
	Diğer	18	16,28	4,23	18,00	59,11			
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	M.T.A.L.	43	16,65	3,72	17,00	80,08	3,640	0,162	
	Anadolu lisesi	80	15,25	3,83	15,50	65,56			
	Diğer	18	16,17	4,40	16,50	73,50			
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	M.T.A.L.	43	8,81	3,49	9,00	69,13	0,246	0,884	
	Anadolu lisesi	80	8,88	3,41	9,00	71,16			
	Diğer	18	9,06	3,72	10,00	74,75			
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	M.T.A.L.	43	113,70	17,93	116,00	78,22	2,014	0,365	
	Anadolu lisesi	80	108,43	19,60	108,00	67,28			
Toplam Puanı	Diğer	18	110,28	19,86	113,50	70,28			

* $p<0,05$

Tablo 7’de öğrencilerin öğrenim gördüğü lise türüne göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal-Wallis H testi bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 7 incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen öğrencilerin öğrenim gördüğü lise türüne göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi, Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi, Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi ve Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Öğrencilerin öğrenim gördüğü lise türüne göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu olan öğrencilerin Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar diğer öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 8. Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Sınıfa Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Sınıf	n	$\bar{x}$	s	M	SO	Z	p
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri	3. sınıf	70	33,79	7,63	34,50	73,27		
Tanıma ve Uygulama Becerisi	4. sınıf	71	33,18	7,25	33,00	68,76	-0,656	0,512
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	3. sınıf	70	34,21	5,43	35,00	68,59		
	4. sınıf	71	34,86	5,71	35,00	73,38	-0,698	0,485
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	3. sınıf	70	17,37	3,91	18,00	70,25		
	4. sınıf	71	17,77	3,70	18,00	71,74	-0,218	0,828
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	3. sınıf	70	15,94	3,96	17,00	72,95		
	4. sınıf	71	15,65	3,85	16,00	69,08	-0,565	0,572
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	3. sınıf	70	8,31	3,39	8,00	63,94		
	4. sınıf	71	9,44	3,45	9,00	77,96	-2,047	0,041*
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Toplam Puanı	3. sınıf	70	109,63	19,87	110,00	70,64		
	4. sınıf	71	110,90	18,52	110,00	71,36	-0,105	0,916

* $p<0,05$

Tablo 8’de araştırmaya dahil edilen öğrencilerin sınıfına göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları gösterilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi, Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi, Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi ve Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). 4. Sınıftaki öğrencilerin Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar 3. Sınıfa göre yüksektir.

Tablo 9. Öğrencilerin Üniversite Dışında Müzik Dersi Alma Durumuna Göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

	Ders alma	n	$\bar{x}$	s	M	SO	Z	p
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	Alan	70	34,60	8,20	36,50	79,85	-2,557	0,011*
	Almayan	71	32,38	6,43	31,00	62,27		
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Alan	70	35,09	5,73	36,00	76,02	-1,452	0,146
	Almayan	71	34,00	5,39	34,00	66,05		
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Alan	70	17,76	3,79	18,00	72,67	-0,485	0,628
	Almayan	71	17,39	3,83	18,00	69,35		
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Alan	70	16,23	4,09	17,00	76,40	-1,564	0,118
	Almayan	71	15,37	3,67	15,00	65,68		
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Alan	70	9,07	3,56	9,00	73,05	-0,595	0,552
	Almayan	71	8,69	3,35	9,00	68,98		
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği Toplam Puanı	Alan	70	112,74	20,52	116,00	77,61	-1,908	0,056
	Almayan	71	107,83	17,49	106,00	64,49		

Tablo 9’de araştırmaya dahil olan öğrencilerin üniversite dışında müzik dersi alma durumuna göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçları verilmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerin üniversite dışında müzik dersi alma durumuna göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi, Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi ve Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Öğrencilerin üniversite dışında müzik dersi alma durumuna göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Üniversite dışında müzik dersi alan öğrencilerin Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar almayanlara göre yüksektir.

Tablo 10. Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde Bulunan Alt Faktörlerden Aldıkları Puanlar Arasındaki Korelasyonlar

		Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	Müzik Okuryazarlığı Ölçeği
Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi	rho	1					
	p	.					
	N	141					
Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi	rho	0,522	1				
	p	0,000*	.				
	N	141	141				
Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi	rho	0,562	0,526	1			
	p	0,000*	0,000*	.			
	N	141	141	141	141		
Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi	rho	0,708	0,619	0,558	1		
	p	0,000*	0,000*	0,000*	.		
	N	141	141	141	141	141	
Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi	rho	0,392	0,438	0,282	0,528	1	
	p	0,000*	0,000*	0,001	0,000*	.	
	N	141	141	141	141	141	141
Müzik Okuryazarlığı Ölçeği	rho	0,859	0,791	0,723	0,856	0,622	1
	p	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	0,000*	.
	N	141	141	141	141	141	141

Tablo 10’da öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde bulunan alt boyutlardan aldıkları puanlar arasındaki korelasyonların incelenmesine dair Spearman testi sonuçları verilmiştir.

Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar ile Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi, Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi, Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi ve Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında

istatistiksel olarak anlamlı korelasyonların olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Bu korelasyonları pozitif yönlüdür.

Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde bulunan Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar ile Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi, Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi ve Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu saptanmıştır ($p<0,05$).

Araştırmaya dahil olan öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğindeki Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar ile Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi ve Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Öğrencilerin Müzik Okuryazarlığı Ölçeğindeki Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi ve Orff Yöntem Bilgisi alt faktöründen aldıkları puanlar ile Orff Çalgıları Uygulama Becerisi alt faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonların bulunduğu belirlenmiştir ($p<0,05$).

Bölüm 5

TARTIŞMA

Müzik okuryazarlığı; müziği anlayabilme, müzik dilini okuyabilme, notaları ses ve tartımları ile seslendirebilme kabiliyeti olarak açıklanabilir. Okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlığına sahip olmaları nitelikli müzik etkinlikleri gerçekleştirebilmeleri açısından önemlidir.

Bu çalışmada okulöncesi öğretmen adaylarının yaş, cinsiyet, daha önce müzik eğitimi alıp almamaları, mezun oldukları lise türü ve öğrenim görmekte oldukları sınıfa göre müzik okuryazarlık düzeyleri incelenmiştir. Bulgularda yaş değişkeninin anlamlı bir faktör olmadığı, kadın katılımcıların, daha önce müzik eğitimi almış katılımcıların, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunlarının ve okulöncesi öğretmenliği lisans programına devam eden 4.sınıf öğrencilerinin müzik okuryazarlık düzeylerinin diğer demografik özelliklere göre daha üst seviyede olduğu ve katılımcılara genel olarak bakıldığında ise müzik okuryazarlık düzeylerinin ortalama seviyede olduğu saptanmıştır.

Okulöncesi öğretmen adaylarının demografik özellikleri ve başarı durumları göz önünde bulundurulduğunda, okulöncesi dönem çocuklarına verecekleri müzik eğitiminin niteliği değişkenlik göstermekte bu da yeni nesillere aktarımını etkilemektedir. Okulöncesi öğretmen adaylarının ön öğrenmeleri ve okul dışında aldıkları müzik eğitimi, onların mesleki yaşantılarında öğrencilerine sunacakları müzik etkinliklerini destekleyici özellikte olması müzik okuryazarlığı ile ilişkili olup çalışmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Bautista ve diğerleri (2022) araştırmalarında

okul öncesi öğretmen adaylarının üniversite eğitimleri boyunca müzik eğitimi ile ilgili aldıkları derslerin nicel ve niteliksel bakımdan yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Okulöncesi öğretmenlerinin, temel müzik teorisi, enstrümantal yeterlilikleri ve şarkı söyleme becerileri, çocukların müzikal yaratıcılıklarını ve kendilerini ifade etmelerini teşvik eden pedagojiler ve müziği diğer öğrenme alanlarıyla bütünleştirme yeterlilikleri gibi birçok alanda gelişmeye ihtiyaçları Bautista ve diğerlerinin (2022) çalışmalarında öne çıkan sonuçlardandır.

“Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” dersi zorunlu, “Erken Çocukluk Eğitiminde Drama” ve “Erken Çocuklukta Ritim, Dans ve Orff Eğitimi” dersleri ise seçmeli olarak Okul Öncesi Öğretmenli Lisans Programı 4. döneminde yer almaktadır. Buna göre “Erken Çocukluk Dönemde Müzik Eğitimi” dersi alıp başarılı olma durumları, müzik okuryazarlık düzeyleri ile ilişkilendirilmiştir.

Tüm katılımcıların müzik dersinde başarılı olma durumu bahsedilen bu çalışmanın ölçütlerinde yer almaktadır. Müzik eğitimi dersi kapsamında okulöncesi öğretmen adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerinin başarılı olma durumları ile tutarlılığına bakılmak istendiği için tüm öğrencilerin başarılı olma durumu ölçüt olarak seçilmiştir. “Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi” alan tüm öğretmen adayları ders kapsamında başarılı olmuştur.

Okulöncesi öğretmen adaylarının Müzik okuryazarlık ölçeğinden aldıkları ortalama puan olan 110,27 göz önüne alındığında, orta düzeyde okuryazar oldukları tespit edilmiştir. Buna göre müzik okuryazarlığı ölçeğinde yer alan 1. boyut Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi, 2. boyut Şarkılarda Yöntem-Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi, 3. boyut Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi boyutlarında müzik okuryazarlıklarının yüksek olduğu, 4. boyut olan Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgileri okuryazarlıklarının ortalama

düzeyde olduğunu ve 5. boyut Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi okuryazarlıklarının düşük olduğu söylenebilir. Ancak daha önce müzik dersi almış olan okulöncesi öğretmen adaylarının Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisine kısmen sahip olduğu ve Orff Çalgılarını Uygulama becerisinin ise düşük olduğu söylenebilir. Bu gerekçe ile okul öncesi öğretmen adaylarının ölçekte yer alan 4.ve 5. faktör boyutlarının daha fazla geliştirilmesinin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Köksoy'un (2018) yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının müzik okuryazarlık ölçeğindeki ilk 3 faktörden aldıkları puanlar, okuryazarlıklarının yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum okulöncesi öğretmen adaylarının kullanılan aynı ölçekte ilk aldıkları puanlar Köksoy'un çalışması ile benzerlik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ancak Afacan' ın (2010) yapmış olduğu “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çocuk Şarkılarını Bilişsel Çözümleme ve Uygulama Düzeyleri” çalışmasında yer alan “Öğretmen Adaylarının Çocuk Şarkılarında Geçen Kuramsal ve Temel Müzik Bilgilerini Ölçmek için Geliştirdiği Başarı Testi” sonuçlarına göre “çocuk şarkılarını çözümlemedeki bilgi” düzeylerinin genel olarak “iyi” düzeyde olduğu ifade edilmiştir. Diğer yandan lisans eğitimi süresince sadece 2. Sınıfta müzik dersi alan sınıf öğretmeni adaylarının mezun oluncaya kadar herhangi bir müzik eğitimi almayacakları, verilen bilgileri unutacakları, eksik bilgilerle meslek yaşantılarına başlayacakları düşünülerek düzeylerinin düşük olduğu kanısına varılmıştır. Bu durumda okulöncesi öğretmen adaylarının 1. boyutu olan “Çocuk Şarkılarını Tanıma ve Uygulamaya Yönelik Becerisi”nden aldıkları puana dair ortaya çıkan sonuç ile Afacan'ın (2010) yılında yaptığı çalışmada “öğretmen adaylarının çocuk şarkılarında geçen kuramsal ve temel müzik bilgilerini ölçmek için geliştirdiği başarı testi” sonuçları birbirleriyle örtüşmemektedir.

Okulöncesi öğretmen adaylarının cinsiyetine göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği puanlarının karşılaştırılması ile ölçekte yer alan 1. 3. 4. ve 5. faktörlerden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Kadın katılımcıların erkeklere göre bu faktörlerden aldıkları puanların daha yüksek olduğu bulunmuştur. Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi 2. faktörden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir çünkü $p<0,05$ 'den. Kadın katılımcıların oranının yüksek olması kadınların kendilerini bu bölüme daha yatkın, istekli hissetmeleri, anaç duygulara sahip olmaları ve daha sabırlı yapılarından kaynaklı olduğu düşünülmekle beraber kadın katılımcıların bu mesleği daha çok seçme eğilimleri Argun'un (2003) çalışmasında da öğretmen adaylarının çocuklara olan sevgisinden ve bu alanı sevdiklerinden dolayı olduğunu şeklinde belirtilmiştir. Köksoy'un (2018) çalışmasında cinsiyete göre, "Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi", "Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi", "Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgi" ve "Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi" faktörlerinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmaması benzerlik gösterirken, erkek öğretmen adaylarının "Şarkılarda Yöntem-Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi" boyutundan aldıkları puanların ortalaması kadın adaylardan yüksek olmasına rağmen bu farklılık anlamlı bulunmamıştır. Cinsiyet açısından katılımcıların müzik okuryazarlık düzeyleri birbirine yakın olduğu bulunurken bu çalışmada kadınların 2. faktörden aldıkları puanlar erkek katılımcılara göre yüksek bulunmuştur. Enstrüman çalma durumlarında başarılı bulunan adaylar ile üniversiteden önce müzik eğitimi almış olan adayların başarı durumları bu çalışmayla örtüşmektedir. Ancak sınıf düzeyinde başarı durumları farklıdır. Köksoy'un (2018) çalışmasında 3. sınıf, sınıf öğretmeni adaylarının

okuryazarlık düzeyleri yüksek bulunurken, 4. sınıf okulöncesi öğretmen adaylarının da yüksek bulunmuştur. Csikos & Dohany'nin çalışmalarında (2016) 178 lise öğrencisinin müzik okuryazarlığı ve cinsiyet ilişkisine müzik okuryazarlığı testi uygulanarak bakılmış ve anlamlı bir fark bulunamamış, bu boyutta göze çarpan tek sonuç testte yer alan yalnızca 5 maddeden kadın öğrencilerin daha yüksek puan alarak erkeklerden daha başarılı olduğudur.

Okulöncesi öğretmen adaylarının yaş grubuna göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği puanlarının karşılaştırılmasına bakıldığında Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi 20-21 yaş, Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi 24 yaş ve üstü, Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi 24 yaş ve üstü, Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgisi 24 yaş ve üstü, Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi 24 yaş ve üstü, tespit edilen verilerin, katılımcıların yaşları ile faktöründen aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Yaş değişkenin müzik okuryazarlığı ile ilgili olarak etkili bir değişken olmadığı sonucuna varılmıştır. Demografik özellik olarak seçilen yaş değişkeninin, öğrenme durumu ve alınan eğitim ile arasındaki ilişkisinin sonuçlar ışığında etkisiz olduğu kanısına varılmıştır.

Okulöncesi Öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü lise türüne göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan 2. faktörden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir. Anadolu lisesi mezunu öğrencilerin katılımının sayı olarak yüksek oluşu fark yaratmamakla birlikte, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu olan öğrencilerin “Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi” 2. faktöründen aldıkları puanlar diğer öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Okulöncesi Öğretmen adaylarının, ilköğretim eğitimlerinin lise eğitimine, lise eğitiminin üniversite eğitimine etki ettiği

düşünüldüğünde, Aslan & Deniz’ in (2011) yılında yapmış olduğu “İlköğretim Mezunu Öğrencilerin Müzik Okuryazarlık Düzeyleri” çalışmasında “9. sınıfa devam eden ilköğretim mezunlarının müzik okuryazarlık durumlarını belirlemek” amacıyla, lise eğitimlerinden önce ilköğretim eğitimlerindeki okulun türüne (özel veya devlet) göre düzeylerini incelenmiştir. Bu çalışmada üniversitede öğrenim gören okulöncesi öğretmenlerinin lise değişkeni ile Aslan & Deniz’ in (2011) yılında yapmış olduğu 9. Sınıf lise öğrencilerinin, ilköğretimdeki eğitim durumları farklı açıdan zıtlık göstermektedir. İki çalışmada da bir önceki geçmiş eğitim kademe yaşantısına bakılmıştır. Mezun oldukları lise türüne göre, bahsi geçen bu çalışmada devlet okulu olan Teknik ve Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerinin müzik okuryazarlık düzeyleri “Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi” faktöründe yüksek bulunurken, Aslan & Deniz’ in (2011) yılında yapmış olduğu çalışmalarında özel ilköğretim okullarından mezun öğrencilerin daha başarılı olduğu saptanmıştır. Bunun nedeni ise özel okul imkanlarının daha yeterli oluşu olarak belirtilmiştir. Sonuç olarak bir önceki eğitim yaşantıları öğrencilerin içinde bulundukları eğitime ve başarı durumlarına etki etmektedir. Bahsi geçen bu çalışmada ise Anadolu ve diğer lise mezunları yanı sıra, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi mezunu öğrencilere zorunlu alan içi derslerle beraber, güzel sanatlar gibi farklı disiplin içeren mesleki dersler verilir. Mesleki ve Teknik Anadolu Lise mezunlarının, genel kültürünü de geliştirecek eğitimler veriliyor olması, mesleki ve teknik konulara daha hâkim olarak mezun olmaları, olumlu yönde neden olarak kabul edilmiştir.

Okulöncesi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıfa göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan 1. ve 4. faktörlerdeki puanlarda 3. sınıf adaylarının, 4. sınıf adaylara göre daha yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir. Ölçekte yer alan 2. 3. ve 5. faktörlerinden ise 4. Sınıf okulöncesi öğretmen adaylarının yüksek puan aldığı

tespit edilmiştir. İlk 4 faktörden aldıkları puanlar arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Okulöncesi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıfa göre istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilen farklılık Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde yer alan 5. faktörden aldıkları puanlarda yer almaktadır. 4. Sınıf okulöncesi öğretmen adaylarının 5. faktörden aldıkları puanlar 3. Sınıf adaylara göre daha yüksektir. Köksoy'un (2018) çalışmasında ise bu sonucun tam tersini bulmuştur. Çalışmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının ölçekte yer alan puanlarına bakıldığında "Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi" faktöründen aldıkları puanlar 3. sınıfta öğrenim gören sınıf öğretmeni adaylarının yüksek, 4. sınıfta öğrenim gören adayların ise düşüktür.

Okulöncesi öğretmen adaylarının üniversite dışında müzik dersi alma ve almama durumuna göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeği genelinden ve ölçekte yer alan tüm faktörlerden (5 faktör) aldıkları puanlar daha önce müzik eğitimi alan tüm öğrencilerde yüksek bulunmuştur. Üniversite dışında müzik dersi alma ve almama durumuna göre 1. faktörden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Uyan (2018) ilköğretim 6. sınıf öğrencileri ile yapmış olduğu "Özengen Müzik Eğitimi Alma Durumu ile Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler" konulu 6. Sınıf öğrencilerden daha önce müzik dersi alanların akademik başarılarının alamayanlara oranla yüksek olduğunu belirlemiştir. Uyan'ın (2018) yapmış olduğu çalışmadaki bulgular, daha önce müzik eğitimi almış okulöncesi öğretmen adaylarının akademik başarı durumları ile örtüşmektedir. Bu sonuçlara göre okulöncesi öğretmen adaylarının geçmiş yaşantılarında almış oldukları müzik eğitiminin, üniversitede aldıkları müzik dersi eğitimine katkı sağladığı görülmektedir. Daha önce müzik eğitimi almış olan adayların şarkı çözümleme yetenekleri, müzik algıları, şarkılarda geçen terimleri bilme, müzik dağarcığına sahip olma, çalgıları tanıyan, müzik öğretim

yöntemlerini öğrenmeye daha yatkın ve bağdaştırıcı nitelikte ön öğrenmelere sahip oluşlarının ileriki meslek yaşantılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Csikos ve Dohany'nin (2016) 178 lise öğrencisi ile yaptığı çalışmalarında müzik okuryazarlığının müzik geçmişine sahip bireylerle (ailesinde müzikle uğraşanlar, okul türü, müzik yapma deneyimine sahip olanlar) önemli ve anlamlı bir ilişkisi olduğunu saptamışlardır.

Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde bulunan 5 alt faktörün kendi içindeki korelasyonları incelendiğinde bulgular faktörlerin kendi arasında puanları iç içe istatistiksel olarak anlamlıdır. Puanlar incelendiğinde pozitif yönlü korelasyonlar tespit edilmiştir. Şarkılarda geçen terimleri bilme durumu, müzik dağarcığındaki bilgilerin var oluşuyla ilişkilidir, diğer bir açıdan müziksel algıya sahip olma durumu, teknik bilgileri nasıl kullanacağı ile Orff yönteminde uygulayacağı ya da sunacağı yaratıcı öğrenmelerle ilişkilidir. Boyutlarda adı geçen 5 faktörün okulöncesi öğretmen adayında öğretimin ön öğrenmelere dayalı olduğunu, notaları okurken ve seslendirirken yararlanacağı bilgi beceri ve tutumların ana başlıkları olarak sunulmuştur. Bu faktörlerin iç içe sarmal yapıda kendi içinde birbirini destekler nitelikte pozitif yönlü olarak birbirini etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Faktörlerden Orff yöntem bilgisi, Orff çalgıları uygulama becerileri ile ilişkilidir. Orff Yöntemi uygulayan bir adayın Orff çalgılarını da kullanabilmesi, çalgıları hakkında bilgi sahibi olması basit ritmik kalıpları çalabilmesi, öğretebilmesi beklenilir. Orff yöntem bilgisine sahip adayların Orff çalgılarını uygulama becerilerine daha yatkın olabilecekleri düşünülmektedir. Pozitif yönlü anlam bulunması bu durumu destekler niteliktedir. Müzik dağarcığının gelişmiş ve geniş olması adaylar için yöntemler arası uyarlamalara daha yatkın, sınıf içi problem çözümlerinde de daha başarılı

olabileceklerini göstermektedir. Bu faktörlerin olumlu ilintisi doğrultusunda birbirleri ile pozitif ilişkiler kurabileceği saptanmıştır.

Faktör yükleri içinde geçen ifade edilmek istenilen çocuk şarkılarında geçen nota, işaret ve terimleri bilmeleri, temel müzik bilgisine sahip olmaları ile ilişkilidir. Çocuk şarkılarında ritmik okumalar yapma, müzikal nota okuma tartımlarıyla beraber sesleri veya çalgılarla ifade etmek de birbiri ile ilişkili olgulardır. Müziği okumak ve yazmak, müzik dilini kullanmak, gördüğü bir şarkıyı ya da enstrüman için yazılmış eserleri, perküsyonları çalmak, doğru çalabilmek ve söylemek de 5 faktörle ilgilidir. Bu noktada sayılan tüm boyutlar müzik okuryazarlığını ortaya koyan niteliktedir.

Çocuk Şarkılarında Geçen Terimleri Tanıma ve Uygulama Becerisi ile müzik yazısını kullanabilmek, Şarkılarda Yöntem ve Teknik Bilgisi ve Kullanma Becerisi ile temel solfej eğitimi almış olmak, Müziksel Algı ve Sesini Kullanma Becerisi ile çocuk şarkılarını çalabilme, söyleyebilme, çözümleyebilme becerisi elde etmek, Eğitsel Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgisi ile müzik repertuvarına sahip olmayı kazandırmak, Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi ile müzikal devinim gösterme durumlarının birbiri ile ilişkili olduğu “müzik okuryazarı” olmak ifadesi ile pozitif yönde anlamlı ve dengeli olduğu sonuçları saptanmıştır. Faktörler kendi içlerindeki yapıları ve müzik ilişkileri gereği faktör yüklerinden aldıkları puanlar doğrultusunda birbirlerini olumlu yönde etkileyerek pozitif yönde sonuçlar yansıtmaktadır.

Bölüm 6

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada okulöncesi öğretmen adaylarının Müzik okuryazarlık ölçeğinde yer alan 1., 2. ve 3. faktörlerde okuryazarlıklarının yüksek olduğu, 4. faktörde okuryazarlıklarının ortalama düzeyde olduğu, 5. faktörde okuryazarlıklarının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okulöncesi öğretmen adaylarının cinsiyetine göre Müzik Okuryazarlığı Ölçeğindeki 2. faktörden aldıkları puanlara bakıldığında kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha başarılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okulöncesi öğretmen adaylarının yaş grubuna göre; Müzik Okuryazarlığı Ölçeğindeki dağılımına bakıldığında yaş değişkeninin anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna varılmıştır.

Okulöncesi Öğretmen adaylarının öğrenim gördüğü lise türüne göre; Müzik Okuryazarlığı Ölçeğindeki dağılımına bakıldığında “Teknik Anadolu Lisesi” mezunu olan öğrencilerin diğer lise mezunlarına göre 2. faktörden aldıkları puan müzik okuryazarlık seviyelerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Okulöncesi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıfa göre; Müzik Okuryazarlığı Ölçeğindeki başarı durumları karşılaştırıldığında 3. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının düşük, 4. sınıfta öğrenim gören öğretmen adaylarının ise yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 4. Sınıftaki okulöncesi öğretmen adaylarının, “Orff Yöntem Bilgisi ve Orff Çalgıları Uygulama Becerisi” faktöründen aldıkları puanların 3. sınıfa göre yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okulöncesi öğretmen adaylarının üniversite dışında müzik dersi alma ve almama durumuna göre; Müzik Okuryazarlığı Ölçeğindeki dağılımda başarı durumları, daha önce müzik eğitimi almayanların düşük, daha önce müzik eğitimi alanların ise yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Müzik Okuryazarlığı Ölçeğinde bulunan boyutlar arasındaki korelasyonların incelenmesine dair sonuçlar ise 5 faktörün puanları kendi arasında iç içe istatistiksel olarak anlamlıdır ve puanlar incelendiğinde pozitif yönlü korelasyonlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada yer alan verilerin analizi ile ulaşılan sonuçlar ışığında şu öneriler sunulmuştur.

Okulöncesi eğitim kurumlarında, okulöncesi öğretmenliği yapacak olan adayların “36-72” ay okulöncesi dönem çocukları ile beraber Türkçe, matematik, fen, doğa etkinliklerinin yanı sıra müzik ve drama etkinliklerini de planlayarak uygulayacakları bilinmektedir. Bundan dolayı müzik etkinliklerini gerçekleştirecek okulöncesi öğretmen adaylarına üniversiteden meslek hayatına geçiş evresinde daha fazla müzik etkinliği deneyimi yapabilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Enstrümanlara ulaşımı, daha fazla pratik yapma olanağı, üniversitelerde gerçekleştirilecek atölye, seminer gibi çalışmaların artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Okulöncesi müzik eğitiminin yanında okulöncesi öğretmen adaylarına müziksel işitme okuma ve yazma, çocuk şarkılarını söyleme ve dinleme, müzik teorisi ve müzik bilgisini nasıl kullanacağı ile ilgili derslerin verilmesi önerilmektedir.

Müzik Dağarcığına Yönelik Bilgilerinin desteklenmesi için ders içi uygun repertuar oluşturma çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Orff- Schulwerk bilgilerine yönelik çalışmaların sıklaştırılması, tekrar edilmesi ve projelerle desteklenmesi önerilmektedir. Müzik öğretim yöntemleriyle ilgili ders içi düzenlemeler yapılmalıdır. Farklı pedagojik yöntem ve fikirleri tanımak, analiz edebilmek için teorik alt yapı sunulması önerilmektedir.

Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programında yalnızca bir dönem zorunlu olan “Erken Çocukluk Müzik Eğitimi” dersinin en az 2 dönem zorunlu olacak şekilde tekrar düzenlenmesi ve bu derse ek olarak müzik eğitimi ile ilgili seçmeli derslerin de beraberinde verilmesi önerilmiştir. “Erken Çocukluk Eğitiminde Drama”, “Erken Çocuklukta Ritim, Dans ve Orff Eğitimi” gibi seçmeli derslerin zorunlu olacak şekilde tekrar düzenlenmesi ve okulöncesi öğretmen adaylarına lisans programı kapsamında okutulması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Afacan, Ş. & Şentürk, N. (2016). Okul öncesi ve sınıf anabilim dallarına yönelik müzik okuryazarlığının ölçeğinin geliştirilmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (25), 228-247.
- Afacan, Ş. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının çocuk şarkılarını bilişsel çözümleme ve uygulama düzeyleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 11 (2), 89-106.
- Altun, A. (2005). *Gelişen teknolojiler ve yeni okuryazarlıklar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aral, N., Akyol, A. K., & Sığırtmaç, A. (2006). Beş-altı yaş grubundaki çocukların yaratıcılıkları üzerinde Orff öğretisine dayalı müzik eğitiminin etkisinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 1-9.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M., (2002). *Okul öncesi eğitim, okul öncesi eğitim programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Argun, Y. (2003). Eğitim fakültesi okul öncesi eğitimi programına devam eden öğrencilerin mesleği seçme nedenlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13 (4), 22-28.
- Arslan, L. F. (2010). *Müzik Okuryazarlığına Yönelik Bir Test Geliştirme ve İlköğretim Mezunları Üzerine Örnek Bir Uygulama*. [Doktora Tezi], Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Aslan, L. & Deniz, J. (2011). İlköğretim mezunu öğrencilerin müzik okuryazarlık düzeyleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (43), 25-34.
- Aşici, M. (2009). Kişisel ve sosyal bir değer olarak okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.
- Ayaydın, A. (2010). Okul öncesi dönemde görsel sanatlar eğitiminin bireye kazandırdığı değerler. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1).
- Barboros, E. & Akbulut, E. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin müzik eğitimi dersi hedeflerini gerçekleştirme ve öz-yeterlik inanç düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8 (1), 65-74. DOI: 10.51725/etad.817246
- Barnett, W. S., Schulman, K., & Shore, R. (2004). *Class size: what's the best fit*. New Brunswick, NJ: National Institute for Early Education Research.
- Bautista, A., Yeung, J., McLaren, M. L., & Ilari, B. (2022). Music in early childhood teacher education: Raising awareness of a worrisome reality and proposing strategies to move forward. *Arts Education Policy Review*, 1-11.
- Blank, J. (2010). Early childhood teacher education: historical themes and contemporary issues. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 31:4, 391- 405.

Broomhead, P. (2021). A new definition of music literacy: What, why, and how? *Music Educators Journal*, 107(3), 15-21.

Bugos, J. (2016). *Contemporary Research in Music Learning across the Lifespan*. Taylor & Francis.

Büyüköztürk, Ş. (2012). Örneklem yöntemleri. Retrieved from <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf>

Campbell, P. S., & Scott-Kassner, C. (2018). *Music in Childhood Enhanced: From Preschool through the Elementary Grades, Spiral bound Version*. Cengage Learning.

Csíkos, C., & Dohány, G. (2016). Connections between music literacy and music-related background variables: an empirical investigation. *Visions of Research in Music Education*, 28(1), 2.

Çelik, S. B. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin müzik eğitimi hakkında görüşlerinin incelenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, 6(25), 543-554.

Çevik, D. B. (2007). Müzik öğretim yöntemlerinden, orff müzik öğretisine genel bir bakış. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 95-100.

- Çimen, M. (2018). *Ortaokul mezunu öğrencilerin müzik okuryazarlık düzeylerinin incelenmesi (Kocaeli İli örneği)*. [Doktora Tezi], Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dağlıoğlu, E. (2009). *Okul Öncesi Öğretmeninin Özellikleri ve Okul Öncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme. (Okul Öncesi eğitime giriş, edit: Gelengül Haktanır). 2. Baskı, Anı Yayınları: Ankara.*
- Dalgın, M. & Sözbir, S. A. (2019). Okul öncesi dönem müzik etkinliklerinde uygulanan yöntem, teknik ve yaklaşımlar. *Fine Arts, Dergisi* 14 (1), 39-59.
- Demiral, Ö. (1985). Okulöncesi dönem öğretmeninin yetiştirilmesi. *Ya-Pa* 7. *Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Seminerleri II. III.*
- Destebaşı, F. (2016). Yeni okuryazarlıklar: tanımı, kapsamı ve teorik ilkeleri. *Turkish Studies (elektronik)*, 11(3), 895-910.
- Dikici, A. (2002). *Orff tekniği ile verilen müzik eğitiminin matematik yeteneğine etkisinin incelenmesi*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi], Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Dinç, Ş. Ö. (2019). Okul öncesi dönemde müzik eğitimi. *Balkan Müzik ve Sanat Dergisi*, 1(1), 14-21.
- Ekici, T. (2010). Okulöncesi ve ilköğretimde çocuklara yönelik ses eğitim. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 159-182.

- Etopio, E. A. (2009). *Characteristics of early musical environments associated with preschool children's music skills*. State University of New York at Buffalo.
- Feierabend, J. (1990). Music in early childhood. *Design for Arts in Education*, 91(6), 15-20.
- Fubini, R. (2003). *Humanism and secularization: from Petrarch to Valla* (No. 18). Duke University Press.
- Giren, S. (2015). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim öğretmeni kavramına ilişkin metaforları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25 (2), 123-132. DOI: 10.18069/fusbed.03653
- Göncü, İ. Ö. (2010). Okul öncesi eğitimde müzik eğitiminin temel sorunları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(2), 355-362.
- Gül, G. & Bozkaya, İ. (2016). Okul öncesi öğretmenliği lisans programının müzik eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Örneği. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(3), 995-1008.
- Güneş, F. (1997). *Okuma–yazma öğretimi ve beyin teknolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Isenberg, J. P., & Jalongo, M. R. (2001). *Creative expression and play in early childhood. (3rd Edition)*. NJ: Merrill.

- Kabataş, M. (2017). İnfomal müzik eğitiminde yazılı basının yeri. *The Journal of Academic Social Science*, 5(49), 243-252.
- Kandır, A. & Türkoğlu, D. (2015). *MEB 2013 okul öncesi eğitim programı'nın müzikal becerilerin gelişimi yönünden değerlendirilmesi. Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1(2), 339-350.
- Kandır, A. (2005). *Türkiye'de erken çocukluk eğitiminde kaliteyi belirleyen ölçütler:erken çocukluk eğitiminde yeni yaklaşımlar*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-İlkeler-Teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kotzian, E.Y. (2018). *Orff-Schulwerk elementer müzik ve hareket pedagojisinin temelleri*. İstanbul: Pan yayıncılık.
- Köksoy A. M. (2018). Sınıf öğretmeni adaylarının müzik okuryazarlık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 13(4), 899- 918. Doi: 10.7827/Turkishstudies.13126.
- Levinson, J. (1990). Musical literacy. *Journal of Aesthetic Education*, 24(1), 17-30.
- MEB. (2006). *İlköğretim Müzik Dersi Programı (1-8. Sınıflar)*. Öğretmen El Kitabı. (Ankara). <http://mufredat.meb.gov.tr/> adresinden erişilmiştir. [ET:30.10.2021]

MEB. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı. Öğretmen El Kitabı*. (Ankara)
<http://tegm.meb.gov.tr/> adresinden erişilmiştir. [ET:30.10.2021]

MEB. (2017) T.C. *Millî Eğitim Bakanlığı çocuk gelişimi ve eğitimi müzik etkinlikleri*.
Ankara: MEB.

Munch, C. (1990). *Ben Bir Orkestra Şefiyim* (Ü. Birkan, Çev.). İstanbul: Pan
Yayıncılık.

Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (2003). *Kız sanat okulları için okulöncesi eğitimi*. İstanbul:
MEB.

Öz, N. B. (2001). İnsanın kültürel gelişiminde müzik eğitiminin önemi. *Uludağ
Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (1), 101-106

Özkut, B., & Kaya, S. Ö. (2012). İlköğretim okullarında görev yapan okulöncesi
öğretmenlerinin lisans döneminde aldıkları müzik eğitiminin mesleki
yaşantılarına olan etkilerinin incelenmesi. *International Journal Of New
Trends In Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 1(1), 167-179.

Sazak, N. (2008). Müziksel algılamanın temel boyutları. *Uluslararası İnsan Bilimleri
Dergisi*, 5(1), 1-11.

Sığırtmaç, A. (2005). Okul öncesi dönemde müzik eğitimi. *Çukurova Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(9).

Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB] (1993). 14. milli eğitim şurası kararları.

https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/29165401_14_sura.pdf

[ET: 23.03.2022]

Taşkaya, S. M. (2012). Nitelikli bir öğretmende bulunması gereken özelliklerin öğretmen adaylarının görüşlerine göre incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(33), 283-298.

Temiz, E. (2006). Okulöncesi dönemde müzik eğitimi; yaşanan problemler ve çözüm önerileri. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, 26-28.

Tezcan, M. (1997). *Türk kişiliği ve kültür-kişiliği ilişkileri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayını.

Tufan, S. (2006). Okulöncesi müzik öğretmeni profili. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, 26-28.

Turner, M. E. (1999). Child-Centered Learning and Music Programs: Child-centered learning in music programs for young children can foster their emotional, social, cognitive, and musical development. *Music Educators Journal*, 86(1), 30-51.

Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK] (2007). *Eğitim fakültesi öğretmen yetiştirme lisans programları*. Ankara: YÖK Yayınları.

Uçan, A. (1994). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye'deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzik Evi.
- Uçan, A. (2016). Türk müzik Kültürü, İstanbul: Evrensel Müzik ve Yayınevi.
- Uyan, Z. D. (2018). Özengen müzik eğitimi alma durumu ile akademik başarı arasındaki ilişkiler. *Ekev Akademi Dergisi*, (76), 235-244.
- Uzun, Y. & Çelik, G. (2020). Akademisyenlerin okuryazarlık algısındaki değişimler. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15 (22), 1134-1156. DOI: 10.26466/opus.646592
- Yapıcı, M. & Ulu, FB (2010). Birinci sınıf öğretmenlerinin okul öncesi öğretmenlerinden beklentileri. *Teorik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 43-55.
- Yokuş, H., & Avşar, S. Ö. (2014). Müzik öğretmeni ve sınıf öğretmeni adaylarının eğitim müziği dağarına ilişkin yeterlilikleri. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 2(1), 50-63.
- YÖK, (2018). Okul öncesi öğretmenliği lisans programı ders içerikleri <https://www.yok.gov.tr/kurumsal/idari-birimler/egitim-ogretim-dairesi/yeni-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari> adresinden edinilmiştir. [31.03.2022]
- Zhou, J. (2015). The value of music in children's enlightenment education. *Open Journal of Social Sciences*, (3), 200-206. DOI: 10.4236/Jss.2015.312023.

EKLER

Ek 1: Onam Formu

Bu formun amacı katılmanız rica edilen araştırma ile ilgili olarak sizi bilgilendirmek ve katılmanız ile ilgili izin almaktır.

Değerli Katılımcı;

Bu çalışma Öğretim görevlisi Doç. Dr. Başak GORGORETTİ danışmanlığında, Doğu Akdeniz Üniversitesi Okul Öncesi Yüksek Lisans Programı öğrencisi olan, araştırmacı Elif DEMİRHAN tarafından yürütülen “ Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi” adlı çalışmadır.

Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için aşağıda iletişim bilgisi bulunan araştırmacı ya da danışman ile görüşebilirsiniz. Araştırmaya gönüllü katılımınız esastır. İstedığınız zaman araştırmadan ayrılma hakkına sahipsiniz. Bu araştırmaya katılmama hakkınız bulunmaktadır. Bu formu onaylamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz anlamına gelecektir. Elde edilen bulgular yalnızca tez ve bilimsel araştırma amaçlı kullanılacaktır.

Vereceğiniz yanıtlar sadece araştırmacı tarafından bilimsel veri amacıyla kullanılacaktır. Yapılan bilimsel çalışmanın geçerliği ve güvenilirliği vereceğiniz samimi cevaplara bağlıdır.

Katılmam beklenen çalışmanın amacını, nedenini anladım, katılmam ilgili bilgileri okudum ve gönüllü olarak çalışma süresince üzerime düşen sorumlulukları anladım.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Islak imzası ile)

Adı Soyadı:

Araştırmacı:

ELİF DEMİRHAN-

E-posta: elfdemrhan@icloud.com

Tel: 05338234488

Danışman:

Doç. Dr. Başak GORGORETTİ

E-posta: basak.guler@emu.edu.tr

Tel: 0 392 630 2597

Ek 2: Kişisel Bilgi Formu

Aşağıda verilen sorularda sizin için uygun olan yerlere X olarak işaretleyiniz.

İsim Soyisim:

Cinsiyet: Kadın ☐ Erkek ☐

Yaşınız:

Mezun Olduğunuz Lise: Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Anadolu lisesi

Akşam Lisesi

Sosyal bilimler lisesi

Güzel sanatlar lisesi

İmam hatip lisesi

Fen lisesi

Spor lisesi

Çok programlı Anadolu lisesi

Açık Öğretim Lisesi

Mesleki Açık Öğretim Lisesi

Okuduğu Üniversite: Doğu Akdeniz Üniversitesi

Yakın Doğu Üniversitesi

Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi

Okuduğu Üniversitedeki Sınıfı: 3. Sınıf ☐ 4. Sınıf ☐

Üniversite harici müzik dersi aldım/ almadım: Evet ☐ Hayır ☐

Üniversitede Okul Öncesi Öğretmenliği programında Müzik eğitimi aldım ve aldığım okulöncesi müzik eğitimi derslerinde başarılı oldum. ☐

İmza:

Ek 3: Müzik Okur-Yazarlık Ölçeği

Sevgili Öğrenciler,

Size sunulan bu ölçek, öncesi öğretmenliği programlarında yürütülen Müzik I ve Müzik II derslerini almış öğretmen adaylarının müzik okur-yazarlık becerisini ölçmek amacıyla kullanılacaktır. Lütfen, her maddeyi dikkatle okuyup samimi bir şekilde cevap veriniz. Ölçekte yer alan beş seçenekten size uygun olan seçeneği (X) ile işaretleyiniz.

Bu çalışma sonucunda elde edilen veriler yalnızca bilimsel araştırma için kullanılacaktır. Ölçeğe adınızı yazmayınız. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederim.

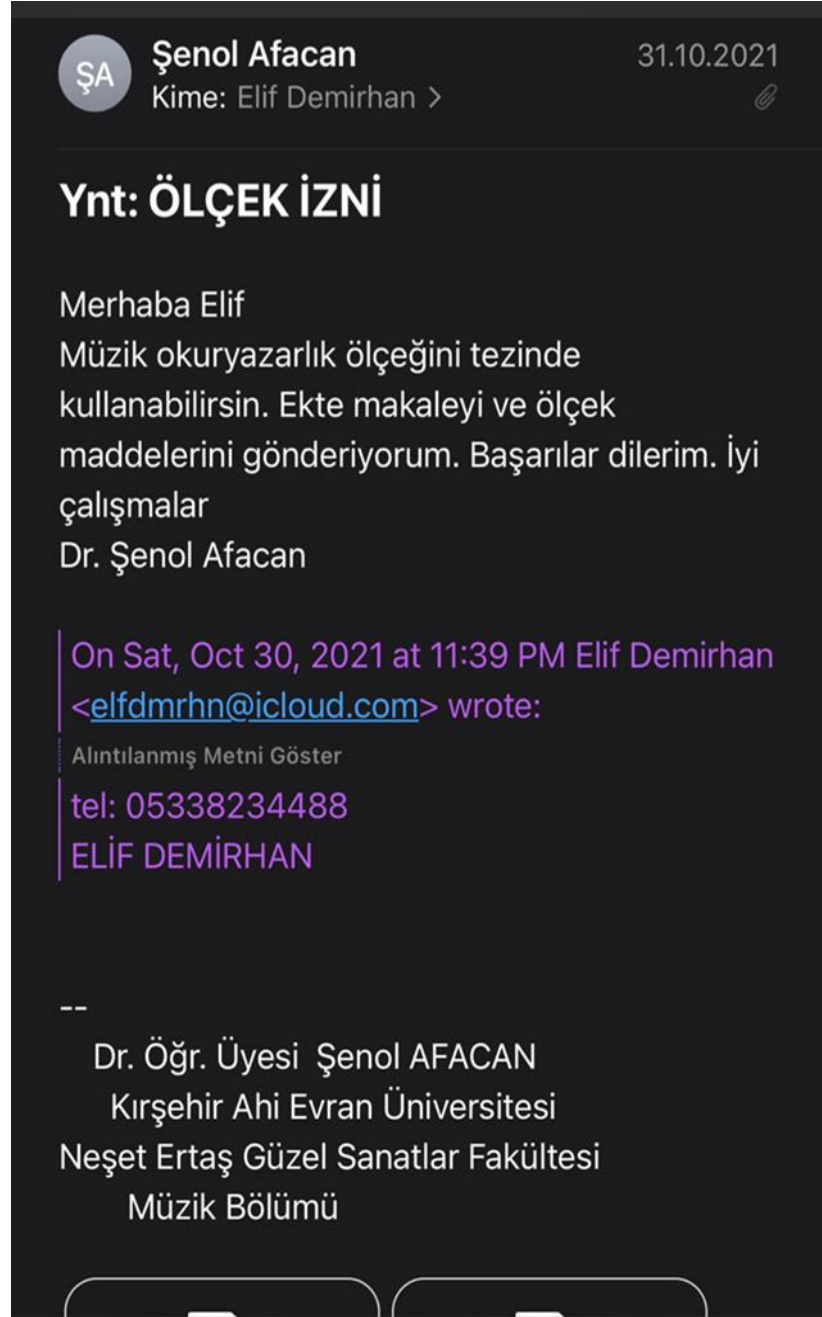
Yüksek Lisans Öğrencisi: Elif Demirhan

Doğu Akdeniz Üniversitesi- Temel Eğitim Bölümü

ÖLÇEK MADDELERİ	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1.Çocuk şarkılarında kullanılan notaları tanıyorum.					
2.Çocuk şarkılarında geçen müziksel işaretleri tanıyorum.					
3.Çocuk şarkılarını bilgi düzeyinde çözümleyebilirim.					
4.Basit ritim kalıpları yazabilirim.					
5.Basit ritim kalıplarını çalabilirim.					
6.Okul şarkılarında deşifre yapabilirim.					
7.Çocuk şarkılarında doğru şekilde müziksel okuma (solfej) yapabilirim.					
8.Şarkılarda sesimi doğru kullanabilirim.					
9.Okul şarkılarında doğru şekilde ritimsel okuma (bona) yapabilirim.					
10.Dinlediğim bir parçada yapılan hatayı tespit edebilirim.					

11.Duyduğum müziksel sesleri incelik-kalınlıklarına göre ayırt edebilirim.					
12.Çocuk şarkılarını nota yazım kurallarına uygun bir şekilde yazabilirim.					
13.Dramatizasyon (canlandırma) yöntemini şarkı öğretiminde kullanabilirim.					
14.Müziksel beğeniyi geliştirmek için ne tür etkinlikler yapacağımı biliyorum.					
15.Şarkılarda kullanılan terimleri tanıyorum.					
16.Şarkılarda kullanılan terimleri çalgıda doğru uygulayabilirim.					
17.Şarkılarda kullanılan işaretleri doğru uygulayabilirim.					
18.Ses eğitimi bilgisine sahibim.					
19.İlkokul öğretim programındaki müzik dersi konularını biliyorum.					
20.Dinlediğim basit bir ezgiyi notaya alabilirim.					
21.İstiklal Marşımızı müzikal olarak doğru söyleyebilirim.					
22.Müzik öğretimi yöntem ve tekniklerini biliyorum.					
23.Şarkı öğretimi yöntem ve tekniklerini biliyorum.					
24. İlkokul müzik dersi etkinliklerini doğru şekilde gerçekleştirebilirim.					
25.Şarkı öğretimi yöntem ve tekniklerini bir parçanın öğretiminde uygulayabilirim.					
26.Orff yöntemi hakkında bilgi sahibiyim.					
27.Çocuk şarkılarına Orff çalgıları için ritim eşliği yazabilirim.					
28.Dinlediğim bir şarkıya ritmik hareketlerle eşlik edebilirim.					
29.Okul şarkılarına Orff çalgıları ile eşlik edebilirim.					
30.Dinlediğim bir ezgiyi doğru seslerle tekrar edebilirim.					
31.Nota öğretim tekniklerini biliyorum.					
32. Çocuğun müzik eğitiminde kullanılan türleri tanıyorum.					

Ek 4: Ölçek Kullanım İzini

Ek 5: Doğu Akdeniz Üniversitesi Etik Kurul İzini

Sayı: ETK00-2021-0106

14.12.2021

Konu: Etik Kurulu'na Başvurunuz Hk.

Sayın Elif Demirhan

Eğitim Fakültesi

Eğitim Fakültesi Etik Alt Kurulu'nun 10.12.2021 tarih ve 2021/105 sayılı toplantısında incelenerek uygun bulunan, Doç. Dr. Başak Gorgoretti danışmanlığında yürüttüğünüz **"Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi"** adlı yüksek lisans tez çalışmanız, Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Çalışmalarınızda Başarılar Dilerim.

Prof. Dr. Yücel Vural

Etik Kurulu Başkanı

YV/ek.

www.emu.edu.tr

Ek 6: Yakın Doğu Üniversitesi Veri Toplama İzini

NEAR EAST UNIVERSITY
PRESIDENT'S OFFICE

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜK

RKY01-2022-0088
RY-3-0240-2022
12 Nisan 2022

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ **REKTÖRLÜĞÜNE**

İlgi: 06 Nisan 2022 tarih ve RKY00-2022-0296 sayılı yazınız.

Konu: Elif Demirhan'ın çalışması hk.

Üniversiteniz öğrencilerinden Elif Demirhan'ın 'Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Müzik Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi" konulu çalışması Üniversitemiz tarafından değerlendirilmiş ve talebin kabulüne karar verilmiştir.

Bilgilerinize saygılarımla sunarım.

Prof. Dr. Mustafa KURT
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

YAKIN DOĞU BULVARI, LEFKOŞA – KKTC, MERSİN 10
– TURKEY / TEL : +90 (392) 223 6464 / FAKS : +90
(392) 223 3225

info@neu.edu.tr – www.neu.edu.tr